

Redakcija: sprava: Ljubljana, Kopitarjeva 4. Telefon 13-61-13-64. Mesečna naročnina 22 lit. — Osk. rač. Ljubljana 10.650 se naročnino in 10.850 se inzerata. Izključno zastopstvo za oglaševanje in italije in inosematvati UPI S. A. Milano. Kolopisec se vrstoma.

SLOVENE

DECEMBER-1944

13
SREDA

Nordamerikaner östlich Aachen vom deutschen Abwehrfeuer schwer gefasst

Harte Kämpfe beiderseits der unteren Vogesen — Feindliche Vorstöße südlich Bologna gescheitert — Erfolgreiche sowjetische Angriffe zwischen Drau und Plattensee — Durchbruchversuche nördlich Budapest mit Unterstützung der Luftwaffe abgeschlagen

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 12. Dezember. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Mit einem gewaltigen Materialaufwand versuchten die Nordamerikaner im Raum östlich Aachen gestern abends den Durchbruch durch unsere Stellungen zu erzwingen. Ihre Infanterie- und Panzerverbände, die auf einer Breite von 15 Kilometern anstürmten, wurden durch das Abwehrfeuer aller Waffen schwer gefasst und konnten nur in einzelnen Abschnitten geringfügig in unser Hauptkampffeld eindringen. An den Flügeln zerschlug unsere Artillerie die feindlichen Angriffe bereits in der Entwicklung. Die erhärteten Kämpfe gehen weiter.

Im Gebiet von Saarlautern erleidet der Feind in den schweren Bunkerkämpfen hohe Verluste. Südöstlich der Stadt wurden seine Versuche, mit stärkeren Kräften über die Saar zu setzen, zerschlagen.

Beiderseits der unteren Vogesen haben die Kämpfe an Härte und Ausdehnung zugenommen. Bei und südöstlich Saargemünd kam die dritte amerikanische Armee nur geringe Fortschritte zu. Nordwestlich Haggenau sind die heftigen Kämpfe mit dem vorgedrungenen Feind noch im Gange. Im südlichen Elsaß hat sich der Gegner gestern auf erfolglose örtliche Angriffe bei Kayersberg und beiderseits Thann beschränkt.

London lag weiter im Feuer unserer Fernkampfwaffen.

In Mittelitalien entwickelten sich am Lamone-Abschnitt nördlich der Russen harte Kämpfe mit den unter starkem Feuerschutz angreifenden britischen Verbänden. Nur unter hohen Verlusten konnte der Feind schließlich auf dem Westufer des Flusses einen kleinen Brückenkopf bilden. Unsere Truppen waren im Sumpfbereich nördlich Ravenna eine vorgedrungene feindliche Kampfgruppe zurück. Feindliche Vorstöße südlich Bologna scheiterten.

Severnoamerikanci vzhodno od Aachena težko zadeti z nemškim obrambnim ognjem

Trdi boji na obeh straneh Vogezov — Sovražni sunki južno od Bologne so se izjalovili — Brezuspješni sovjetski napadi med Dravo in Blatnim jezerom — Severno od Budimpešte smo s podporo letalstva razbili probojne poskuse

Führerjev glavni stan, 12. dec. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja: Z ogromno uporabo materiala so Severnoamerikanci včeraj znova poskušali prebiti naše postojanke vzhodno od Aachena. Njihovo pehoto in oklepniške oddelke, ki so navali na širini 15 km, smo z obrambnim ognjem vsega orožja prišli. Le na posameznih odsekih se je posrečilo malenkostno vdreti v našo glavno bojno črto. Ob krilih je razbilo naše topništvo sovražne napade že v njihovem razvoju. Ogorčeni boji se nadaljujejo.

Na področju Saarlauterna ima sovražnik v težkih bunkerskih bojih visoke izgube. Jugovzhodno od mesta smo razbili njegovo močnejšo silo, ki so skušale priti preko Saare.

Ob obeh straneh spodnjih Vogezov so postali boji trši in obsejnejši. Pri Sarregueminesu in južno od njega je tretja ameriška armada le malo napredovala. Severozapadno od Haggenau se še vrše silovit boji s prodornim sovražnikom. V južni Alzaciji se je omejit včeraj nasprotnik na brezuspješne krajevne napade pri Kayersbergu in ob obeh straneh Thanna.

London je ležal še nadalje pod ognjem našega daljnostrelnega orožja.

V srednji Italiji so se razvili na odseku ob Lamone severno od Russija hudi boji z britanskimi oddelki, napadajočimi z močno topniško podporo. Le z visokimi izgubami se je posrečilo sovražniku napraviti na zapadnem bregu reke majhno predmestje. Naše čete so vrgle v močvirnatem ozemlju severno od Ravene neko napredujočo sovražno skupino zopet nazaj. Sovražni sunki južno od Bologne so se izjalovili.

Pri nastopih proti tolpam v severni Italiji je izgubil sovražnik v času od 1. do 10. decembra nad 900 mrtvih in 1200 ujetnikov, 124 taborišč in bivališč smo razrušili.

Na bojišču ob Donavi smo razbili neko sovražno predmestje severozapadno od Osjeka.

Na Madžarskem niso imeli med Dravo in Blatnim jezerom močni sovjetski napadi razen malenkostnih vdorov nikakih uspehov. Severno od Budimpešte smo s podporo našega letalstva odbili ali pretregli prebivalne poskuse sovražnih sil. Nek izvidniški oddelek je uničil v teh bojih 20 sovražnih oklepnikov. Borbeni letalci so uničili poleg številnih sovražnih vozil 25 sovjetskih oklepnikov, 12 nadaljnjih pa so onesposobili za gibanje.

Na bojišču severno od Miškoltja je napredoval nasprotnik spričo žilavega

Bei Unternehmungen gegen Banden in Norditalien verlor der Feind in der Zeit vom ersten bis zehnten Dezember über 900 Tote und 1200 Gefangene. 124 Lager und Unterkünfte wurden zerstört.

An der Donau-Front wurde ein feindlicher Brückenkopf nordwestlich Esseg zerschlagen.

In Ungarn blieben zwischen Drau und Plattensee starke sowjetische Angriffe bis auf geringfügige Einbrüche erfolglos. Nördlich Budapest wurden die Durchbruchversuche feindlicher Kräfte mit Unterstützung durch unsere Luftwaffe abgeschlagen oder aufgefangen. Eine Aufklärungsabteilung schoß in diesen Kämpfen 20 feindliche Panzer ab. Schlachtflieger vernichteten neben zahlreichen feindlichen Fahrzeugen 25 sowjetische Panzer und schossen weitere 12 bewegungsunfähig.

Im Kampfgebiet nördlich Miskolc konnte der Gegner gegen den zähen Widerstand unserer Truppen lediglich beiderseits des Sajó geringfügig Boden gewinnen. In Südtell der Ostslowakei zerschlugen unsere Truppen stärkere Angriffe beiderseits der Strasse Ungvar-Kaschau unter hohen feindlichen Verlusten.

Unter dem Schutz einer geschlossenen Wolkendecke flogen am gestrigen Tage anglo-amerikanische Terrorbomber nach West- und Südwestdeutschland ein und warfen Bomben auf verschiedene Städte, vor allem im Rhein-Mein-Gebiet, wobei wiederum vorwiegend Wohnviertel getroffen wurden. Bei einem nordamerikanischen Terrorangriff auf Wien wurden unter anderem das Burgtheater und die Staatsoper in Brand geworfen. Nächtliche Störflüge richteten sich gegen das nordwestliche Reichsgebiet. Durch Flakartillerie der Luftwaffe wurden 33 feindliche Flugzeuge, in der Mehrzahl viermotorige Bomber, abgeschossen.

Severnoamerikanci vzhodno od Aachena težko zadeti z nemškim obrambnim ognjem

Trdi boji na obeh straneh Vogezov — Sovražni sunki južno od Bologne so se izjalovili — Brezuspješni sovjetski napadi med Dravo in Blatnim jezerom — Severno od Budimpešte smo s podporo letalstva razbili probojne poskuse

Führerjev glavni stan, 12. dec. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja: Z ogromno uporabo materiala so Severnoamerikanci včeraj znova poskušali prebiti naše postojanke vzhodno od Aachena. Njihovo pehoto in oklepniške oddelke, ki so navali na širini 15 km, smo z obrambnim ognjem vsega orožja prišli. Le na posameznih odsekih se je posrečilo malenkostno vdreti v našo glavno bojno črto. Ob krilih je razbilo naše topništvo sovražne napade že v njihovem razvoju. Ogorčeni boji se nadaljujejo.

Na področju Saarlauterna ima sovražnik v težkih bunkerskih bojih visoke izgube. Jugovzhodno od mesta smo razbili njegovo močnejšo silo, ki so skušale priti preko Saare.

Ob obeh straneh spodnjih Vogezov so postali boji trši in obsejnejši. Pri Sarregueminesu in južno od njega je tretja ameriška armada le malo napredovala. Severozapadno od Haggenau se še vrše silovit boji s prodornim sovražnikom. V južni Alzaciji se je omejit včeraj nasprotnik na brezuspješne krajevne napade pri Kayersbergu in ob obeh straneh Thanna.

London je ležal še nadalje pod ognjem našega daljnostrelnega orožja.

V srednji Italiji so se razvili na odseku ob Lamone severno od Russija hudi boji z britanskimi oddelki, napadajočimi z močno topniško podporo. Le z visokimi izgubami se je posrečilo sovražniku napraviti na zapadnem bregu reke majhno predmestje. Naše čete so vrgle v močvirnatem ozemlju severno od Ravene neko napredujočo sovražno skupino zopet nazaj. Sovražni sunki južno od Bologne so se izjalovili.

Pri nastopih proti tolpam v severni Italiji je izgubil sovražnik v času od 1. do 10. decembra nad 900 mrtvih in 1200 ujetnikov, 124 taborišč in bivališč smo razrušili.

Na bojišču ob Donavi smo razbili neko sovražno predmestje severozapadno od Osjeka.

Na Madžarskem niso imeli med Dravo in Blatnim jezerom močni sovjetski napadi razen malenkostnih vdorov nikakih uspehov. Severno od Budimpešte smo s podporo našega letalstva odbili ali pretregli prebivalne poskuse sovražnih sil. Nek izvidniški oddelek je uničil v teh bojih 20 sovražnih oklepnikov. Borbeni letalci so uničili poleg številnih sovražnih vozil 25 sovjetskih oklepnikov, 12 nadaljnjih pa so onesposobili za gibanje.

Na bojišču severno od Miškoltja je napredoval nasprotnik spričo žilavega

Tretja obletnica bojne skupnosti trojne zveze

Nagovori von Ribbentropa, Mussolinija in Šigemica

Berlin, 12. dec. Ob tretji obletnici podpisa nemško-italijansko-japonske vojaške zvezne pogodbe so govorili v ponedeljek zvečer nemški zunanji minister von Ribbentrop, Duce kot zunanji minister republikanske fašistične Italije in japonski minister Šigemica po radiju svojim narodom in svetu.

Von Ribbentrop

Nemški zunanji minister je dejal v svojem govoru:

»11. december je za nas zgodovinskega pomena, ker je to dan, ko so stopile Nemčija, Italija in Japonska zveste dolgoročno trojnega pakta končno v neločljivo vojno in bojno skupnost, ki se ne bo nikdar končala drugače, kot s skupno zmago. To je gotovo najmočnejša in najbolj brezkompromisna vojaška zveza v zgodovini, močna in brezkompromisna, kot to odgovarja bistvu tega boja na življenje in smrt za življenjske pravice velikih narodov.

V treh letih vojaške zveze so prestali naši vojniki ogromne boje; dobili neseštete bitke ter si priborili na vseh pozoriščih borb velike zmage. In tudi, ako smo včasih izgubili kako bitko ali morali zapustiti ozemlje, ako je bil boj včasih na bojiščih še tako trd ter so bombe težko padale na domovino, niso izgubili zavezniški narodi nikdar upanja in prepričanja, da bo nekoč zopet drugače ter da bodo naši vojniki dobili zadnjo in odločilno bitko v tej vojni.

Obrambni boj za evropski obstoj in za bodočnost vse Evrope je stopil v svojo odločilno obdobje. Z žilavo ogorčenostjo in s prezidom smrti so naši vojniki vsepovsod zaustavili sovražnika ter jim zadali v večtedenskih bitkah ogromne človeške in stvarne žrtve.

V Vzhodni Aziji je dosegel naš japonski zaveznik velike uspehe na Kitajskem, k čemur mu srčno čestitamo. Na Filipinih se je razvnela velika obrambna bitka proti Ameriki. Naše vroče želje se dvigajo danes k japonskim vojakom na okolu Leyte, ki jim želimo odločilne zmage.

Predvsem pa bi rad izrekel svoje visoko občudovanje, ki ga občutim za požrtvovalni duh japonskih letalcev zbora »Kamikaze«, ki so zadali Amerikancem tako visoke izgube.

Junaštvo naših čet tako v Evropi kot v Vzhodni Aziji bo tem gospodom energično prekrizalo račune. Četudi bomo to dosegli s krvjo naših najbolj junakov in najboljših sinov, bo vendar iz njihove krvi izšlo to, kar nam predstavlja najdragocenejšo in najvišjo dobrobo na tem svetu, namreč svobodo in neodvisnost naših narodov. Zato se borimo in za to ni nobena žrtev prevelika! Nas vse, v domovini in na bojišču prevema ena sama misel: boriti se in dajati sovražniku udarce za udarce, dokler ne bo imel dovolj in dokler ne bo spoznal, da sil trojnega pakta ne more premagati. Sovražnik bo morda metal v boj še nove ljudi in množice materiala, toda nekoč se bo njegov naval dokončno zrušil.

Danes bi ponovil to, kar sem dejal že ob neki pretekli obletnici trojnega pakta, namreč, da se bo ob obeh stoletijahskih blokadih odličnih borecev v Evropi in v Vzhodni Aziji razbil naval vsake sovražne koalicije, pa naj izgleda, kakor

kor že hoče. Ko bomo nekega dne dosegli zmago, bo sedanja usodna skupnost med Nemčijo, Italijo in Japonsko še nadalje obstajala. Trojni pakt bo postal tedaj opornik novega svetovnega reda.

Mussolini

Duce je izjavil v svojem nagovoru: Ob današnji obletnici obnavlja vlada italijanske socialistične republike zagotovitev svoje solidarnosti s silami trojnega pakta. Ta solidarnost, ki je imela ob ponovnem prevzemu oblasti po kraljevi kapitulaciji le idealni značaj, dobiva danes dejanski izraz v obnovljenem vojaškem organizmu republikanske Italije. To delo je še v pričetkih, toda v razmeroma kratkem času bo zavzela udeležbo v boju za obrambo domovine in za zmago skupne stvari mnogo večji obseg. Vojaki italijanske socialistične republike se bodo vračali vedno v večjem številu in bolj oboroženi na bojišče, da se tam ramo ob ramo bore skupno z vojniki velikomemškega Reicha na kopnem, na morju in v zraku.

Šigemicu

Japonski zunanji minister Šigemicu je dejal:

Ob izbruhu vojne v Evropi se je trudila Japonska v skladu s svojo tradicionalno politiko, da prepreči nadaljnjo razširitev vojne. Zato je kljub skoraj neznošnim težavam nadaljevala do zadnjega trenutka pogajanja z Ameriko. Toda ker je hotela Amerika uničiti Japonsko kot velestvo ter razširiti svojo nadoblast po vsem svetu, je morala Japonska priti za orožje.

Japonska, Nemčija in Italija so se 11. decembra obvezale, da izvajajo na koncu te vojne skupno zmago.

V preteklih treh letih so dosegle čete teh treh dežel številne blesteče uspehe. Kljub vsem težavam se bližajo našim ciljem, uresničitvi mednarodne pravičnosti. Narodne vojske Nemčije in Italije se bore vsepovsod do smrti, da bi zaščitile svoj narod. Nemško ljudstvo pod vodstvom Adolfa Hitlerja predstavlja

vtelesenje pravega junaštva. Trdno smo prepričani, da bosta Hitler in Mussolini rešila Evropo.

Vojna v Vzhodni Aziji se prav tako približuje svoji odločitvi. Boji na okolu Leyte so hudi. Amerikanci uporabljajo ogromno materiala. Toda mi upamo, da bosta duh posebnih napadalnih čet in zbora »Kamikaze« končno le uničila Amerikance. Ta duh prevema istočasno ves narod na bojišču in za njim ter bo vodil vojno do zmagovitega konca. Istočasno smo trdno odločeni, da za vsako ceno uresničimo svoj cilj in dosežemo mednarodno pravičnost, pa naj nas stane to tudi najtežjih žrtev. Visoki cilj azijske osvoboditve in ponovne obnove Vzhodne Azije uresničujemo že sedaj ter smo ponosni, da vodimo skupno z osvobojenimi deželami in narodi v Vzhodni Aziji z vsemi silami to pravično vojno.

Čim bolj se vojna nadaljuje, tem očitnejša postaja sovražnikova namera, da bi si pridobil svetovno nadoblast ter uničil Japonsko, Nemčijo in Italijo. Kljub temu, da razpolagajo nasprotniki z ogromnimi količinami materiala, pa so bolni na smrtni notranji slabosti. Predvsem ne bodo mogli prenesti, da bi se vojna zavlekla. Da bi jo čim prej končali, napadajo z uporabo vse svoje sile in z raznimi, njim posebno znanimi političnimi in tigrimi kar najbolj silovito Japonsko, Nemčijo in Italijo. Kljub najtežjim žrtvam in kljub največjim tvarnim izgubam pa ne morejo niti v Vzhodni Aziji in niti v Evropi spričo energične obrambe naših treh dežel doseči svojega strateškega cilja. Sovražstvo in nemiri v sovražnem taboru postajajo zato vedno bolj jasni. Dokler bodo Japonska, Nemčija in Italija ter njihovi ostali zavezniški držali tesno skupaj, nam ni treba dvomiti v končno zmago. Danes ob tretji obletnici naše zveze obljubljajo te tri države znova, da se bodo še bolj strnile v stalni zavesti svojega cilja, namreč borbe do končne zmage.

Potek bojne črte na Madžarskem

Berlin. Vojaški dopisnik DNB-ja Martin Hallensleben podaja naslednje podatke o poteku bojne črte na madžarskem bojišču:

Na Madžarskem se pričinja bojna črta nekako na področju Satorajla-Ujhelyja, nato gre proti jugozapadu do Miškoltja, tik severno od Gyöngyösa proti Varczu, koder doseže v loku vzhodno od Budimpešte med Hatvalem in Gödöllöjem železnico Miškolt-Budimpešte. Od tu gre v loku vzhodno in jugovzhodno okrog Budimpešte do otoka Czepl, nekaj kilometrov po Donavi proti jugu, nakar se obrne proti zapadu in teče do severnega konca Blatnega jezera. Ob južnem bregu tega jezera poteka do njegovega južnega konca, nakar gre v jugozapadni smeri proti Dravi.

Na področju severno od Budimpešte je trenutno nastopila izprememba zgoraj nakazanega poteka bojne črte, ker so Sovjeti trenutno opustili svoj

nameravani napad na Vacz ter so udarili raje z močnimi silami, najmočnejši kar jih imajo na področju severovzhodno od madžarskega mesta, v smeri proti Balassagyarmatu.

Berlin. Mednarodni poročevalski urad javlja z madžarskega bojišča:

Položaj med Dravo in Donavo označuje še nadalje dejstvo, da so postale nemške sile tako močne, da kljub žilavemu odporu bistveno oslabiljenih sovjetskih napadalnih divizij še nadalje lahko vrše svoje protinapade. Nemci niso odbili le močnih boljševiskih sunkov v gozdovih pri Nagybjomju, temveč so tudi severno od tod zasedli poleg kralja Marcali več vasi. Nevarnost obida Blatnega jezera v smeri proti severozapadu je s tem zaenkrat odstranjena.

»Boji v blatu«

Amsterdam. V nekem vojnem poročilu iz Nizozemske poroča britanski radijski komentator Chester Willmond o razgovorih z britanskimi častniki, ki so se borili na Novi Gvineji. Po njihovih izjavah označujejo vlažno nizozemsko ozemlje za najslabše in najtežje ozemlje za pehoto in nek britanski major je izjavil dobesedno: »Pešce živi in se bori v blatu. Med borbami ni nikoli suh. Ozemlje je popolnoma ravno. Sovražnik more videti vsakega napadalca in če si napadalec izkoplje jarek, se ta napolni takoj z vodo. Če se človek zateče v kakšno kmečko hišo, ga Nemec takoj obuje z ognjem iz močnarja. Borba na Novi Gvineji je bila napram temu zelo preprosta. Tamkaj je bilo tudi zelo vlažno in blatno, vendar ni bilo tako zelo mrzlo. Nesrečna pehota bo doživela mrzle in mokre božične praznike. Vsa avstralska voľna jih bo komaj ogrela.

Apostolski nuncij v Parizu nenadno umrl

Lizbona, 11. dec. Katoliški časopis se bavi z nenadno smrtjo apostolskega nuncija v Parizu. Apostolski nuncij Valerio Valerij je bil izredno priljubljen med francoskimi katoliki; proti njemu je de Gaulle režim nastopil nekorektno, kar je brez dvoma mnogo doprineslo k njegovi nenadni smrti.

Nuncij je po zasedbi Francije po nemških četah še nadalje zastopal Vatikan pri legalni vladarja Petaina v vichyju. Proti temu njegovemu obnašanju je sedaj nastopila de Gaullova vlada pri Vatikanu, obtožujoč nuncija. Sivlasega nuncija je za krivica de Gaullovega režima hudo potrla in dugodki zadnjih tednov so dovedli do njegove predčasne smrti.

Madrid, 11. dec. Medtem ko vodijo v Londonu ogorčene debate o mednarodnem položaju, popolnoma pozabljajo, da je Nemčija ta razvoj, ki je pod vplivom boljševizma, že davno prerokovala, piše časopis »Ovidot«, ki izhaja v Asturiji. Takrat so imeli nemško svrilo za navadno propagando, danes pa so na razpolago dejstva.

»Oblaki nad Balkanom«

Bern, 11. dec. Pod naslovom »Oblaki nad Balkanom« priobčuje švicarsko časopisje članke, v katerem svari pred grozečo nevarnostjo boljševiške zahodne Evrope: »Senca Kremlja zatemnjuje danes Grško. Kmalu bo lahko zatemnila vso zahodno Evropo, če bo uspelo komunistični propagandi, da nadomesti člane demokratskih vlad, ki jih prej obdoli fašizma, z odločnimi pristajajo komunistične diktature. Churchillova debata v angleški Spodnji zbornici ni nikakor le zadeva združenih narodov. Ona mora v vsej Evropi in s tem tudi v Švici izzvati posebno zanimanje. Saj je že tako, da niso le v Grčiji, temveč tudi v Belgiji, Franciji in Jugoslaviji na dnevnem redu le nemiri in izzivanja državne uprave. Če bodo v Belgiji Pierlotovo vlado vrgli komunistični manevri, če se v Franciji včerajšnje odporiško gibanje noče podredit današnji državni upravi, če je v Grčiji prišlo do državljanske vojne in morajo angleški tanki, topništvo in letala posegati v borbo proti pristašem zavezniške sile, so to vse simptomi resnično evropskega pomena. Churchill je nakazal, kakšno igrro igrajo v nekaterih deželah najbolj neodgovorni hujšakci naroda z ideološkimi frazami igrro, ki jo zavezniški večkrat podcenjujejo ali pa ji ne pripisujejo dovolj važnosti. Nevarno je zapirati oči pred dejstvi, da prihaja revolucionarni totalitizem šele danes in ne samo na Grškem, na plan pod krinko demokracije. Ali niso izjavili sovjetski diktatorji že v pričetku nemško-sovjetske vojne — in že prej v prvi vojni proti Finski — da so borci za svobodo in pravico narodov in ali nista diplomacija in vojno vodstvo komunistične diktature zagledali čisto demokratskih narodov, kakor so Finska in Baltske države? Ali ni tudi preteklega meseca označil Kremenlj Švice »profašizma«? Vseh teh stvari se moramo danes spominjati, če se v zahodni

Evropi in na Balkanu zavijata upor in vstaja in plašč demokracije, če se v imenu svobode napada državni red in izpodkopa državna avtoriteta.

Bonomi vlada s štirimi boljševiki

Zeneva, 11. dec. Po večtedenskem pogajanju je Bonomiju uspelo sestaviti novo vlado, ki se opira le na štiri stranke; tokrat je precej izostala socialnodemokratska stranka, zato pa je bolj zastopana boljševiška struja.

Na čelu vlade je sicer zopet Bonomi, on pa je le reprezentančna oseba ter je vodstvo vlade v rokah boljševiškega vodje Togliattija, ki je kot minister brez listne zastopnik ministrskega predsednika. Poleg njega so v vladi še trije boljševiški ministri: finančni minister Pesenti, kmetijski minister Gullo in minister za severnoitalijansko področje Scossimarre. Posebno za imenovanje zadnjega je označujoče, da se mora Bonomijeva vlada prilagoditi moskovskim metodam, da mora za področje, ki ga sploh še ne poseduje, imenovati ministra. Novi zunanji minister je Alois de Gasperi, vojni minister Alessandro Casati. Agencija Reuter pravi v poročilu o novi vladi, da so zavezniški odobrili seznam nove Bonomijeve vlade, s čimer je že v naprej obsojena Bonomijeva vlada na odvisnost in dobro voljo zavezniškov.

Brez uspeha

Budimpešta. Zastopnik sovjetskega zunanje komisarja Kavtaradž je odpotoval v nedeljo, kakor poroča radijska postaja Ankara, z letalom iz Teherana v Moskvo. Kavtaradž je bil več mesecev v Teheranu, kjer pa mu ni uspelo, da bi pridobil Sovjetski zvezi petrolejsko koncesijo.

Vrnitev znamenite slike na Krk

Vrhovni komisar dr. Rainer je odredil, da se vrne škofu otoka Krk znamenita slika sv. Lucije.

S tem so Nemci vrnili primorskemu prebivalstvu eno največjih svetinj, ki je še skozi stoletja uživala najdanejšje oboževanje in sloves čudotvornosti.

Slika je bila že nad 300 let v cerkvi Jurandvora na Krku in je bila last vsakega tamošnjega škofa. Malo pred izbruhom prve svetovne vojne je slika bila poslana na Dunaj v obnovu. Po izbruhu vojne je bilo poslano na otok, čeprav je bila slika obnovljena. Leta 1918. je bila slika izročena italijanski komisiji za premirje in tako romala v muzej. Takoj po začetku te vojne pa je bila od tu odstranjena in izginila.

Ljudstvo se je sedaj obrnilo na nemško službeno mesta in prosilo za pomoč pri iskanju te čudodelne slike. Tudi krški škof se je obrnil na Vrhovnega komisarja s prošnjo, da se slika vrne pravim lastnikom in Vrhovni komisar je obljubil svojo pomoč. Toda pri iskanju so nastopile velike težave. Šele po več mesecih trajajočem iskanju je neko nemško poveljstvo priložilo na sled slike, ki je bila v nekem malem kraju videmske pokrajine, in jo zaplenilo. Vrhovni komisar je nato odredil, naj se slika prepelje na Krk.

Zaščiteni prevoz, ki se je zaradi izredne vrednosti slike izvršil s posebno kolono motornih vozil, je zašel med potoma pod ogenj topov in strojnih angloameriških lovskih bombnikov. Nekatere po čudežu — četudi so bili vsi avtomobili na gostu prestreljeni — se čudodelni sliki in tudi vsemu moštvu spremstva ni dogodilo ničesar. Nihče ni bil niti lahko ranjen.

Znana je že velika skrb nemške vojske za kulturne spomenike in umetnine, ki so skozi stoletja vzbujale pozornost in občudovanje. Prav v Italiji je nemška vojska prečesto iz spoštovanja do velikih umetniških spomenikov prinesla velike žrtve, če treba samo zato, da vojna vira umetnin ni zajela in da umetnine zaradi nastopov nemške vojske niso trpele ali bile uničene. Kdo bi mogel danes zbrati in sešteti vse druge ukrepe, ki so bili izvedeni v Italiji zato, da se zavaruje umetnine. Kako ogromno delo je bilo treba opraviti, da so se tiste umetnine, ki jih je bilo mogoče premestiti, varno zaviti in odpeljati na varnejša mesta daleč iz območja fronte in njenih grozot. Prav na ta način bo ostalo tudi še znanecem ohranjenih mnogo dragocenih umetnin, v katerih se bo še naprej mogla zrceliti kultura Evrope. Zgradbi, palači, cerkvi in drugih arhitektonskih umetnin na žalost ni bilo mogoče zavarovati pred topovi in bombami. Zato je marsikatera stavbarska umetnina iz klasičnih časov evrop-

skega graditeljstva propadla in bila uničena. Prav tako so bile uničene umetnine v takih stavbah, da navedemo za primer le »Zadnjo večerjo« od Leonarda da Vincija, ki je, kakor poroča »Signal«, ni več, ker je s stavbo vred bila pod letalskimi bombami sesuta v prah.

Nekaj prav posebnega je tudi pri sedanjih velikih zaslugah nemških oblasti in nemške vojske za reševanje umetnin pa je primer, ki ga omenja gornje poročilo. Po zaslugi in po prizadevanjih nemške vojske je bila odkrita znamenita in starodavna slika sv. Lucije z otoka Krka. Ze vira prve svetovne vojne ji ni pustila povratka v domačo cerkev. In končno jo je dobila v roke italijanska komisija za premirje. Ta jo je poslala v muzej iz katerega pa je izginila kmalu po začetku sedanje vojne. Gotovo slike ne bi bilo mogoče najti po tej vojni in zato mora biti primorsko prebivalstvo, ki je to sliko tako zelo cenilo in spoštovalo, še posebej hvaležno ljubeznivi po-

Zadnje slovo od stotnika Meničanina

Polkovnik Nickel je mrtvega junaka odlikoval z železnim križcem II. stopnje

Ljubljana 11. decembra.

Slovenska zemlja pri Sv. Križu je danes sprejela v svoj objem enega največjih domobranskih junakov stotnika Meničanina. Za zadnje slovo so mu domobranci priredili čisto vojaško pogrebno svečanost, kakor je bil pokojni častnik tudi samo vojak.

Ob pol treh so v svečano mirnem koraku prikorakali na obširen prostor na Zalah prezident general Rupnik v spremstvu nemšk. polkovnika Nickla in domobranskega poveljnika podpolkovnika Krenerja ter mnogih nemških in domobranskih starih častnikov. Na tem obširnem prostoru pred katedralom so že čakale številne domobranske čete, da kar najlepše zadnjikrat pozdravijo stotnika Meničanina. Meničaninovo bojno skupino je zastopal vod domobrancev in polni bojni opremi. Ob njem je stala domobranska godba. Na drugi strani pa so bile razvrščene čete, katerih večino so tvorili častniki in podčastniki. Po zadnjem obisku najvišjih častnikov pri mrtvem Meničaninu v kapelici sv. Andreja so domobranski stotniki trupo prenesli na katedral, kjer so ga ob igranju godbe pozdravile zbrane domobranske čete. Pogrebne molitve je opravil pravoslavni duhovnik, po obrednem petju pa se je v imenu vseh domobrancev poslovil od rajnega poveljnika podpolkovnik Krener.

Ni nas začudilo, da je padel ta junaki stotnik, saj je nešteto krat prvi drvel proti komunističnim zasledam s prezirom na zakleto junaštvo, s kate-

moči. Vrhovnega komisarja dr. Rainerja, ki je posredoval najprej, da so razna službena mesta začela iskati sliko. Kako resno in s kakšno verno so se pristojne oblasti morale zavzeti za to nalogo, ki je bila v resnici vojaška, dokazuje najlepši uspeh sam: odkrita je bila zopet umetnina, ki je že nad 30 let čakala, da se vrne v svoj pravi dom, v cerkev Jurandvora na Krku. Po naklonjenosti nemških oblasti so bila rešena tudi vsa pravna vprašanja, ki so nujno nastala ob najdbi slike. Slika se je vrnila škofu otoka Krka.

Tudi za vrnitev slike so nemške oblasti poskrbele. Veliki vrednosti slike odgovarjajoče je posebna kolona motornih vozil spremljala sliko na poti do otoka Krka. Kako je bilo to spremstvo nujno potrebno, dokazuje napad, ki ga je spremstvo doživelo. In zopet je bil doprinesen nov dokaz za vsakogar, ki ne zapira oči pred resnico: nemška vojska je rešila umetnino in jo spremljala varno na poti do lastnika, angloameriški letalci pa so tudi tej umetnini hoteli napraviti podoben konec kakor že toliko drugim.

rim so hoteli njega in vse poštene Slovence uničiti komunistični zločinci. Vendar pa radi priznamo, da nas je smrt tega junaškega stotnika za trenutek potrla. Za njim žalujemo zato vsi domobranci od poveljnika do zadnjega vojaka. Stotnik Meničanin se je izkazal v tolikih bojih, da ga lahko imenujemo legendarnega junaka — domobrancia. Saj ni poznal v svojih neštetih bojih drugega kakor — zmago. Uspešni in plodoviti so bili njegovi boji, plodoviti, lahko to rečemo, je bila tudi njegova smrt. Zato danes žalujemo za tem junakom tudi cela Dolenska, ki jo je pokojni Meničanin tako hrabro branil pred požigi komunističnih tolp.

Po govoru domobranskega poveljnika je stopil pred krsto v spremstvu svojega pribočnika polkovnik Nickel in prinesel mrtvemu junaku poslednji pozdrav svojih nadrejenih in vseh nemških vojakov. Zadnjikrat se mu je zahvalil za izredna junaštva in mu je priznanje težko dosegljive hrabrosti po smrti podelil odklopanje železnega križca II. stopnje.

Zbrane čete so tako z zadoščenjem sprejele odlikovanje junaka na zadnjo pot. Takoj za križcem je v spremstvu stopal tudi stotnikov konj, ki je pokojnika tolkiralokrat spremljal v težke boje. Nato se je vila dolga vrsta kakih 25 vancev, ki so jih mrtvemu junaku poklonili general Rösener, general Rupnik, nemški štab pri slovenskem domobranstvu, poveljstvo slovenskega domobranstva in za svojim poveljnikom žalujejo čete bojne skupine. Pred krsto, ki so jo spremljali domobranski stotniki, ki so mrtvega junaka tudi sami stražili več čas njegovega posmrtnega bivanja v Ljubljani, sta dva častnika na blazinah nosila odlikovanja stotnika Meničanina iz bivše jugoslovanske vojske in iz bojev proti komunizmu.

V lepem redu so se domobranske čete zadnjikrat poslovile od junaškega stotnika, ki so ga njegovi tovariši položili v svež grob. S trikratno salvo častne čete so zbrani domobranci zadoštili za vedno odhajajočemu stotniku, da bodo nadaljevali borbo proti komunizmu do konca. Zadnje poslovilo besedo pa je v imenu celega bataljona spregovoril domobranec — zastavnik, katerega besede so jasno kazale, s kako težkim srcem se udarniki poslavljajo od svojega očeta.

Tako se je slovenski narod lepo poslovil od junaškega domobranskega častnika, ki se je do smrti junaško boril za zmago slovenskega naroda nad komunizmom, čeprav je bil po rodu Srb.

Slovenčeva knjižnica — družinska knjižnica!

Do sedaj so izšle sledeče knjige:

Meško: »NA POLJANI«

Choinski: »POSLEDNJI RIMLJANI« (I. in II. del)

Ostenso: »OBJESTNEZI«

Naročniška cena za tri broširane knjige mesečno znaša 45 lir, za vezane 90 lir. V prodaji stane vsaka broširana knjiga 25 lir. — Omogočeno vam je, da sa skromen denar ustanovite sebi in svojim otrokom lepo, domačo knjižnico. Postanite naročnik »SLOVENEČE KNJIZNICE«.

GOSPODARSTVO

Iz trgovinskega registra. Pri tvrdki Viktor Meden je bil izbrisan lastnik firme Meden Viktor, vpisani pa družbeniki Meden Matije, Meden Anton, Regvart Mimi, Meden Ana, Meden Alojzija, Meden Evgenija in Leskovec Ivana. Besede firme je odslej Viktor Meden naslednik. — Pri tvrdki A. V. Meden, lesna industrijska in trgovska družba z om. za vezo v Ljubljani je bil izbrisan poslovodja Meden Viktor zaradi smrti.

Izdelovanje slamovine. Združene papirnice Vevče, Gorikane in Medvede d. d., papirnica v Vevčah, so zaprosile, da se jima odobri postaviti napravo za pridobivanje slamovine za proizvodnjo papirja v pritličju in prvem nadstropju njene tvorniške zgradbe za predelovanje odpadkov v Vevčah, zemljišče parcel. št. 100/1 k. o. Dobrunje, hkrati pa da se ta naprava, ki je dejansko že izvršena, odobri za uporabo.

Komisijiski ogled za napravo bo na kraju samem v torek, dne 19. decembra 1944 ob 15.

Ob obletnici ajdovških žrtev

Bilo je 12. decembra 1942 v Ajdovcu. Šestnajst junakov, mladih mož in fantov, je padlo v boju s komunisti, ki so povzročili strašno razdejavanje. Požgali so cerkev, župnišče, Prosvetni dom in potem še ljudsko šolo. Osem in dvajset fantov so ujeli. Po tri skupaj zvezane so vlekli mimo rojstnih domov. Nobenemu niso dovolili z domačimi in sorodniki spregovoriti kake besede. Bosi, ker so jih čevljev oropali »osvoboditelji«, ranjeni in onemogli po težkem boju — borili so se vsi noč — so morali nositi na Brezovo reber komunistično opremo. Med potjo so dvakrat pod težkim bremenom omagali. Ljudem, ki so jih srečali, so naročili: »Povejte domačim, naj ne jokajo po nas; saj gremo v smrt za vero in dom. Molijo naj za nas in dajo za naše.«

Prigrali so jih na vas. Eno uro so jih zasmehovali. Govorili so: »Vaščani, pogledite izdajalce slovenskega naroda! Toda verni ljudje so jim z globokim molkom odgovorili: »Vi sami ste izdajalci, ker preganjate in morite tiste, ki ljubijo in branijo vero in svoj dom.« Nato so vse zaprli v majhno sobo neke hiše. Do smrti zmučeni fantje so prosili vode. Toda niso jim jo pustili dati. Strogo so jih zastražili in začeli zasliševati. Ob sedmih zvečer so končali zasliševanje. Med njim so jih suvali, pretepali in zasramovali. Ob sedmih zvečer so vse zvezali z žico in odpeljali na morišče v bližnji gozdiček.

„Krik slovenske zemlje“

To dni je izšla knjiga »Krik slovenske zemlje«. V prvem delu knjige obravnava pisec nerazumljivo početje ljudi, ki so se slepo predali toku nove krive vere — komunizmu. Na vse številne in učinkujoče činilce, ki so pripravljalj godna tla za revolucijo, opozori pisec v drugem delu, končno pa pripelje do spoznanja: ali rešitev v krščanstvu ali smrt v komunizmu.

Sedanje lice slovenske zemlje je strahotno nakaženo. Ljudje so v čudni lahkomišelnosti sledili lažnemu prividu idej komunizma in so dobesedno ponoreli: proti svoji naravi hočejo v neki slepoti vse postaviti v red nereda. Pisec pride pri tem izvajanju do sklepa, da je brezbožni komunizem satanizem. Priznanje tega dejstva nam šele more razločiti, odkod tolika anarhija v mišljenju, hotenju in delovanju. Od Boga odepeljeni del našega naroda je zavrgel vsako objektivnost in avtoriteto Cerkve. Pisec po vrsti obravnava vse odlike o »narodnem izdajstvu«, o »sodelovanju z okupatorjem« in druge.

Naše delovanje za rešitev iz sedanje zmede pa je koristno le, če ga gradimo na spoznanju vzrokov, ki so privedli v take strahote. Marsikaj tudi med nami ni bilo v skladu z večno postavbo: nezmernost in grabežljivost imata velik delež pri krivdi. Pisec navaja v podkrepitev svojih besed mesta iz svetih knjig, ki prete z obzidbo skopim in trdosrčnim. Življenjski materializem v vseh oblikah je eden izmed najglobljih počet izkoreninjenosti tolikega dela našega naroda. Cerkve je stalno opozarjala in svarila ter tudi dejansko delala za ublažitev bede med ljudmi in nikdar ni stala na strani brezsrčnih bogatinov. Ugodna tla komunizmu med nami pa so pripravljale razne narodne napake, kot so: surovost, ponočevanje, pijančevanje, bogokletstvo; vse to je narodu nivo srčne kulture občutno nižalo. Tudi naše šole in univerza morajo nase vzeti del krivde zaradi posrednega ali neposrednega delovanja v smer revolucije. Oddaljevanje od morale je postalo usodno. Poseben poudarek da pisec krivdi mode in nizkote literature.

V tretjem delu pa pisec razvije misel, ki jo je zapisal Foerster: »Prišli smo na razdobje v človeški kulturi, ko krščanstvo ni več zasebna zadeva ali stvar okusa posameznika, ampak mora kulturno človeštvo spoznati, da je rešitev pred kolektivno poživljenostjo le v resnici križa.« Treba je nastopiti novo pot na vseh področjih človekovega življenja. Svet mora začeti živeti po načelih polnokrvnega krščanstva. Čas je že, da se

ček. Ko so šli na morišče, so izrazili željo, naj jih domači ne pustijo ležati v neblagoslovljeni zemlji. Se ponovno priporočali v molitev in obljubljali, da bodo tudi oni v večnosti molili za končno, popolno zmago nad brezbožniki. Med potjo na kraj smrti jih je komunistična druhal silila, naj pojo partijske pesmi. Toda verni fantje so ko pravil mučenci s pesmijo »Kristus kralj« junaško šli v smrt. Pred smrtjo so ena in dvajset fantov strašno mučili. Nekaterim so porezali ude, iztaknili oči, drugim polomili roke in noge. Enega fanta so hoteli prisiliti, da bi prižgal, da je izdajalec. Trikrat so ga pobili na tla; kri je brizgala iz njegovih ran. Toda niso dosegli svojega namena. Junaški fant je vztrajal pri trditvi, da so izdajalci komunisti, ker se borijo proti veri in svojemu domu. Ko so mu rekli, naj po partizansko pozdravi, je vzkliknil: »Smrt komunizmu! Živel Kristus kralj!« Kako strašna je bila njihova smrt, dokazuje to, da seden fantov, ki so morali gledati njihovo mučenje in so jih potem izpustili, s tem še zdaj noče govoriti. Tako je 12. decembra 1942 zagrlil grob sedem in trideset fantov in mož. Zdaj počivajo vsi v blagoslovljeni zemlji in prosijo za popolno zmago nad njimi, ki so tako strašno okrunili slovensko zemljo. Vseh teh, ki so padli v Ajdovcu in drugod, ko so branili vero in dom, se bomo spominjali v torek, 12. decembra 1944 ob sedmih v stolnici.

otresemo malenkostnih predsodkov o Cerkvi in veri, ki jih sovražniki vsega božjega namenoma širijo. Brezbožstvo je bilo med naš narod umetno zaneseno po časopisih in brošurah. Ljudje, ki so se odvajali zaradi duševne lenobe sami misliti, so zaradi slabega življenja in na puha z lahkoto sprejeli vase ta strup. Toda resničnost vere je močna. Pisec na pove prav o tem vprašanju tri knjige: »Jasen odgovore« v dveh delih in »Bodilac«. Ob koncu zbere pisec pogoje, ki bodo morali urediti boljši red v družbi. Predvsem pa se mora vse človeški rogi vrniti k verskemu idealizmu in šele tedaj bo mogoče z vsi doslednostjo zahtevati »Povsod Bogat«.

V knjigi je na osemdesetih straneh podana zelo zgoščena snov, vendar se zanimivo bere. Na marsikaj opozori, na kar človek v vsakdanjem življenju ne misli več. Škoda je le to, da je knjiga pisana precej splošno, tako da se glavni cilj: besede proti komunizmu, kar razblini. Morda bi pisatelj nekatera mesta brez težave izpustil, ker zamagljajo celotno hotenje knjige, kajti vse preči problemov se vedno ne da družiti brez škode. Problemi so nakazani ponokor precej enostransko in se bralec težje oprosti občutka, kot da je bilo v naš preteklosti kar vse na sploh zgrešeno kar pa seveda ne bo držalo. Včasih pisec rabi precej krepke, nevsakdanje izraze, ki vedno ne prepičajo in važnosti vprašanja ne morejo že po svoji »krepkosti« poudariti, ker gredo preveč na plitvo in imajo premalo umske obrazložitve. Krivda naše preteklosti je široko obdelana. Zdi se pa, da so nekateri občutki morda preveč posplošeni, tako da bi mogli nepoučeni bralec zapasti v nekatere zmotne: nekoliko preveč črno je opisana krivda naše šole, češ da ni prav ničesar storila. Posebno inteligenčni stanovalci na splošno zelo neugodno ocenjeni in bi mogli kdo kak stan zaradi nekaterih posameznikov v celoti napasti.

Knjigo bodo ljudje gotovo radi brali. Če so v knjigi nekatere pomanjkljivosti, je vzrok gotovo v tem, da je pisec nekoliko prestopil svoj okvir in tako ni mogel z vso preglednostjo in v celoti obdelati nekaterih gotovo pomenljivih vprašanj, ki so obdelana precej površno in so osvetljena nekoliko preveč iz ene strani, kar pa seveda pravo sliko ne briše. Vendar bo tisti, ki bo knjigo bral z razumom in z lastno trezno razsodnostjo, našel v njej marsikatero lepo ugotovitev in močno pobudo za delo za našo duhovno obnovo.

mu poklonili in mu izročili denarno zbirko za novo semenjače. Z blagoslovom polne se je lepa slovesnost končala.

Goriški zvonovi zvonijo spet v cerkvene namene. Urad za protiletalsko zaščito objavlja: Od nedelje 10. decembra bodo smeli zvoniti zvonovi spet v svoje prave namene, ker je bila napravljen nova pomožna sirena, ki bi v slučaju, da ne bi bilo električnega toka dajala znake za alarm. V krajih Kostanjevica, Sv. Rok, Sv. Peter, Sv. Andrej in Piacuta pa bodo še v naprej dajali zvonovi znak za alarm.

Nesreče. Vladimir Pavlin, ki stanuje v Kraški ulici v Gorici, je padel s stenskega in si nevarno poškodoval tlinik. 41 letna Viktorija Leben v ulici Favet si je z likalnimi nevarno ožgala svoj levo nogo. — Peter Brumat v Gosposki ulici v Gorici je padel na pločniku in se poškodoval na glavi.

Iz Trsta

Iz gledališča. Minuli teden so v Verdjevem gledališču predvajali Puccinijev »La Boheme« in premiero Giordanove opere »Andrea Chénier«, v kateri so igrali glavne vloge Ivan Vojer, Serafini, Di Leo in Cesare Bardelli.

Velik požar. Dne 29. nov. proti uri popolnoči je v tovarni pohištva bratov Zerial v ulici Settefontane 108 izbruhnil požar, ki je zavzel velik obseg in napravil ogromno škodo. V tovarni bilo za več milijonov izgotovljenega pohištva. Celotna škoda znaša 10 milijonov lir. Gasilci so imeli zelo težko nalogo. Šele po 6 urnem napornem delu se ji je posrečilo ogenj omejiti in zavarovati sosedne hiše.

Grčija še vedno v ognju

Stockholm, 12. dec. Težki nemiri v Grčiji se nadaljujejo. Zadnja angleška poročila pričajo, da se doslej angleški okupacijski oblasti ni posrečilo bistveno zmanjšati krvavih epizodov. Reuter javlja iz Aten, da je padlo v ponedeljek v okolici britanskega glavnega stana kakšnega pol dučata granat. Britanski lovci in bombniki so napadli v ponedeljek ELAS-ova oporišča severno in zapadno od Aten ter zapadno od pirejske luke. Od ponedeljka napadajo britanska letala tudi gozdne višine, ki obvladajo atenska predmestja. Prisilila so ALAS-ove čete, da so izpraznile svoje postojanke.

Amsterdam. Reuter poroča iz Aten, da so morali ustaviti dobave mednarodnega Rdečega križa bolnišnicam, ker je bilo civilno osebje ranjeno. Ob koncu prejšnjega tedna se je general Scobie sporazumel glede razdelitve dobav zdravil skupno z zaslinimi rezervami moke in mleka atenskemu prebivalstvu. Sedaj pa so morali vse dobave ustaviti, ker so uporniki obstrlevali vozila, označena z rdečim križem. Več članov mednarodnega Rdečega križa je bilo ranjenih.

Stockholm, 12. dec. Po poročilih angleške poročevalske službe se nadaljujejo ogorčeni boji v Atenah. Nova ELAS-ova ojačenja korakajo s severa proti mestu. Grška vlada je pozvala na petih raznih mestih Aten pod orožje štiri letnike. Reuter poroča, da so nastali zaradi obstrlevaljanja z granatami v Atenah šte-

vilni obsejni požari. ELAS-ove čete so pognale v zrak razna poslopja, da bi si tako ustvarile obrambna gnezda.

Zürich. Diplomatski dopisnik agencije »Exchange Telegraph« javlja, da so v Londonu pozdravili kot razsodno odločitev odposlanje Mac Millana v Atene. Razen naloge prekinitev bojev ima odposlanec še to nalogo, da doseže osončje vlade vseh strank. »Exchange« dodaja, da bo tudi maršal Alexander odpoval v Atene.

Stockholm, 11. dec. Agencija Reuter poroča iz Aten, da je vdrlo v Atene v zadnjih 48 urah precej članov uporniških ELAS-ovih čet. Pristaše gibanja ELAS, ki so v notranjosti mesta, cenijo sedaj na 10 do 15 tisoč mož. Nadalnjih 10 do 15 tisoč mož je v visokogorju v okolici mesta. Britanska ojačenja so na poti v mesto.

Bern. Večina švicarskega nedeljskega časopisa posveča dolge uvodne članke dramatičnim dogodkom v zavezniskem taboru in krvavim nemirum v Grčiji. Pod naslovom: »Nemirna, osvobodjena Evropa« pravi »Bernier Tagblatt«: »Nikakor ni neutemeljena sumnja, da je isti vzhodni veter vzbudil tlečo žerjavico, ki naj prinese narodom rdečo pobarvano zlato dobo. Kakofonijo, prevratno glasbo, pa dirigira eno in isto mesto. Nemiri v Bolgariji in Grčiji, ministere kriza v osvobodjeni Italiji niso izbruhnili le zaradi tam obstoječih prehranjevalnih skrbi.«

Kaj delajo Sovjeti v Romuniji

Budimpešta, 10. dec. Prebežniki iz Romunije pripovedujejo tukajšnjim častniškarskim dopisnikom, da je obnašanje sovjetskih vojakov v Romuniji vedno neznošnejše. Primeri posilstva nad romunskimi ženami in dekleti so tako pogosti, da se skoro stalno skrivajo po gozdovih. V neki vasi okoli Arada je 10 sovjetskih vojakov posililo neko 12letno dekle. Kaže, da sovjetski vojaki nimajo važnejših opravkov kot ropanje, posiljevanje in pijančevanje. Če pride sovjetski vojak v kako romunsko hišo, zahteva najprej vino i hojajkat (vino in gospodinj). Zaničuje in uničuje vse, kar v romunski hiši kaže na kulturo in civilizacijo. V bližini Bukarešte so Sovjeti izropali ljubek romunski samostan Cernica. Ker se jim je olivdno zelo premočno, odvleči celotno dragoceno knjižnico, so vsako dragoceno knjigo razrezali na kosčke. Vse to se dogaja v državi, ki jo oficijelno smatrajo za sovjetsko zaveznico.

Sforza in USA

Stockholm. Dnevnik »Dagens Nyheter« se bavi v nekem newyorškem poročilu s položajem, ki ga ima grof Sforza v Združenih državah. Možakar si je med svojim bivanjem v Združenih državah znal utvariti močne pozicije kot zastop-

nik italijanskega liberalizma. Zelo značilno je, da je tedenska izdaja »New York Times« prinesla članek o Sforzi, v katerem Sforza predstavlja politični položaj Italije, Sforza trdi v tem članku, da bodo zavezniki dobili mir le, če bodo predvidevali zakone bodočnosti. Evropske civilizacije nikakor ne morejo rešiti stari triki iz diplomatskih arzenalov.

Kratka poročila

Amsterdam. Po Reuterjevem poročilu javlja »Daily Mail« iz New Yorka, da se bo v januarju vršil sestanek Edena, Stettinusa in Molotova. Newyorški dopisnik »Daily Express« pravi v zvezi z isto vestjo, da bodo na sestanku »preučili evropski politični položaj« ter ustvarili temelj za nadaljnji sestanek Churchilla, Roosevelta in Stalina.

Tokio. Na Marianih nameščene letalske edince so priletele 10. decembra ponoči in v jutranjih urah 11. decembra nad Tokio in druga področja srednje Japonske. V obeh primerih je začelo delovanje japonske protiletalske topništvo ter odbilo sovražnika. Sovražnik je odvrgel številne zažigalne bombe. Ker so nastopili takoj oddelki zračne obrambe, so bili požari takoj pogaseni, tako da ni nastala nobena večja škoda.

Kupujte knjige Sl. knjižnice!

Denarne nakaznice in drobiž v pokrajini

Zaradi raznih tehničnih in prometnih nepravilnosti je bilo v Ljubljanski pokrajini proti koncu avgusta t. l. primanjkovati gotovine, medtem ko je stalno naraščalo dobroimetje naših denarnih zavodov, posebno Hranilnice Ljubljanske pokrajine pri Banca d'Italia v Trstu. V zvezi s tem so se pojavile nevarnosti, ki so grozile, da bi denarjevo gospodarstvo prisiljeno uvesti in posluževati se tako imenovanega brezgotovinskega denarnega prometa, ki je sicer do gotovine meje zadostoval za medsebojni plačilni promet med denarnimi zavodi, trgovskimi firmami itd., nikakor pa ne za mali promet, posebno na deželi.

Da se temu stanju napravi konec, je šef pokrajinske uprave s posebno odredbo odredil Hranilnici Ljubljanske pokrajine, da da v promet posebno plačilna sredstva »denarne nakaznice« v kosih po 1000, 500, 100 in 50 lir. Ta plačilna sredstva so smej izdajati samo v okviru dobroimetja pri Banca d'Italia in je torej zanje podoben enak jamstvo kot za lirske novčance Banca d'Italia. Da izdaja denarnih nakaznic ne preseže dobroimetja pri Banca d'Italia, skrbi posebna komisija, sestavljena iz strokovnjakov iz denarnega in bančnega področja ter vodilnih uradnikov šefa pokrajinske uprave. Iz tega izhaja, da so denarne nakaznice povsem enakovredno plačilno sredstvo kot lirske novčance. Zaradi tega je tudi predpis šefa pokrajinske uprave, da mora vsako sprejemati denarne nakaznice kot polnopravno plačilno sredstvo, popolnoma upravičeno. Z denarnimi nakaznicami torej vsako lahko pravno veljavno poravnava vse svoje obveznosti v gostilni, trgovini, pri davčni upravi, občini, zavarovalnici, pri denarnih zavodih, sodišču itd. Dejansko torej med lirske novčance in denarne nakaznice ni nobene razlike. Praktični dokaz za to je, da ravno denarni zavodi, ki najbolje poznajo zamotana denarna vprašanja,

denarne nakaznice radi in brez pridržka sprejemajo.

Ker pa so denarne nakaznice plačilno sredstvo le v Ljubljanski pokrajini, oskrbuje vsa plačila preko meje Hranilnica Ljubljanske pokrajine. Interesno lahko dobijo, brezplačno seveda, vsa natančnejša pojasnila pri vsakem denarnem zavodu.

Kakor je bilo pričakovati, se je takoj ob izdaji denarnih nakaznic proti njim oglašila od strani špekulacije in sploh elementov, ki jim ni všeč gospodarski red in mir, močna propaganda, češ da so denarne nakaznice manjvredne, da nimajo kritja itd. Ze iz zgoraj navedenega pa izhaja, da je tako ravnanje na eni strani iz gospodarskega vidika neupravičeno in nesmiselno, na drugi strani pa oblast z ozirom na splošno koristi takega postopanja gotovo ne bo trpela in bo morala proti takim osebam kot narodnim škodljivcem postopati s sredstvi, ki so ji na razpolago.

Kakor so časopisi že večkrat poročali, je nastopilo istočasno tudi pomankanje drobiža, s čimer je predvsem prizadet mali človek in kar zelo ovira manjše nakupe v trgovinah in na trgu. Zaradi tega je šef pokrajinske uprave odredil Hranilnici Ljubljanske pokrajine, da da v promet tudi drobiž po 10, 5, 2, 1 in 0,50 lire. Drobiž je že v tisku in bo kmalu prišel v promet. Tudi glede drobiža velja vse to, kar je rečeno o denarnih nakaznicah. Zatorej je vsakdo dolžan sprejemati tudi drobiž kot polno veljavno plačilno sredstvo po nominalni vrednosti. Posebno bodi še poudarjeno, da je tudi drobiž polno krit z dobroimetjem pri Banca d'Italia in ima torej isto vrednost kot lirske novčance.

Skraini čas je že, da ravnamo po zdravi pameti, kakor nam to narekuje naša lastna korist in korist slovenskega naroda. Proti temu pa ravnava vsakdo, ki odklanja ali kakor koli izogiba sprejem denarnih nakaznic obojestransko drobiža Hranilnice Ljubljanske pokrajine.

Oskrbovalna služba protiletalske zaštite

Kogar bo morebitni letalski napad prizadel, bo lahko iskal pomoči na zbirališču oskrbovalne službe protiletalske zaštite. Ta zbirališča so po Ljubljani razdeljena tako, da je v vsaki policijski okraj po eno glavno zbirališče, poleg tega pa še eno ali dve pomožni zbirališči. Ob letalskem napadu bodo takoj začela delovati zlasti glavna zbirališča, po potrebi pa tudi pomožna.

V vsaki hiši je pritrjen letak, kjer je razvidno, na katero zbirališče se morajo stanovalci tiste hiše podati po pomoč. Gotovo je še mnogo ljudi, ki dosedaj še niso opazili tega letaka, prav tako so pa posvečali premalo pozornosti drugim navodilom protiletalske zaštite. Nujno potrebno je, da veste, kje in zakaj so zbirališča oskrbovalne službe protiletalske zaštite in kako se morate ravnati po napadu.

Zbirališča so kraji, kamor se bodo po napadu zatekli oškodovanci, ki bodo ostali brez domov. Tam bodo dobili prva okrepčila in prva zasilna bivališča, prav tako pa v pisarni zbirališča tudi nakazila za skupno hrano. Organi Socialne pomoči bodo na zbirališčih potrebnim delili podpore v gotovini in, kolikor bo mogoče, tudi oblačila.

Poleg teh prvih pomožnih akcij, ki so pripravljene na zbirališčih, bodo tam zaradi evidence zapisana imena vseh oškodovancev. Ugotovljena bo

približna škoda, ki so jo utrpeli od bombnega napada, obenem bodo pa oškodovanci dobili oskrbovalne izkaznice itd.

Oskrbovalno izkaznico bo moral imeti vsak oškodovalec, ker bo samo s tako izkaznico lahko dobil podporo tako v gotovini kot v blagu. Za izboljšanje živilske in druge nakaznice bodo tam dobili nove, seveda samo tisti, ki se bodo izkazali z oskrbovalno izkaznico.

Zaradi vsega tega je nujno potrebno, da se vsakdo takoj zana, kje se nahaja njegovo zbirališče, saj bodo oškodovanci dobili podporo načeloma le na onem zbirališču, kamor spadajo.

Pavlin Ivan - 70 letnik

13. dec. praznuje upokojeni vođa tržne straže v Ljubljani g. Iv. Pavlin svojo sedemdesetletnico. - Rojen je bil leta 1874 v fari Sv. Vid pri Planini nad Sevnico. - Svojo življenjsko pot je začel kot strežnik t. junija 1893 v deželni bolnišnici. Tam je leta 1895. doživel tudi potres in ve veliko povedati, kako strašna je bila tista noč v bolnišnici. Po petih letih službe je moral odslužiti svoj vojaški rok v Celju, ko pa je slekel vojaško suknjo julija 1898, je stopil v službo pri ljubljanski mestni policiji. Ko je leta 1915 prevzela mestno policijo država, je ostal v mestni službi in bil nastavljen pri tržnem nadzorstvu. Vsa leta prejšnje svetovne vojne je prebil na frontah, vendar se je 5. novembra 1918. srečno povrnil nazaj v Ljubljano. Rad pove, da je do Pivane in nazaj moral romati peš. Po službi

Ni si mogoče misliti, da bi se to brezmejno in čudovito veselstvo z nami zavednimi bitji vred porodilo slučajno. (Darwin).

Koledar:

Sreda, 13. grudnia: Lučija, devica in mučenica; Otilija, devica; Orest, mučenec; Evstracij, mučenec.

Četrtek, 14. grudnia: Spiridon, škof; Angel, opat; Evtropija, devica in mučenica.

Operno gledališče:

Drama:

»Matiček se ženil«: Rad Sreda. Ob 16.30.

Kino Matica:

»Oljanska ljubezen«: ob 16 in 18.

Kino Union:

»Gospa Silvešna«: ob 16 in 18.

Kino Sloga:

»Tvoje je moje arce«: ob 16 in 18.

Lekarniška služba:

Nočno službo imajo lekarnice: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Dou, G. apovetelka cesta 4, in mr. Bohinec, Rimska cesta 31.

Obvestila Preveda

Prodaja drobovine za delavce pri težkih delih

V aredu, 13. t. m., dobijo delavci pri težkih delih na odrezek »TD 9« dodatne ali-vile nakaznice za mesec november 1944 od št. 203.000—207.500 (z zelenimi črtami ali brez njih) drobovine v razmerju 25—30 dkg, in alcer: 25 dkg ledvice, jeter arca ali 40 dkg vampov, govedjih gobcev ali 50 dkg pljuč.

Drobovine bodo prodajali mesarji: Cernice Stanko, Kastello Alojzij, Lavtičar Frana, Petrič Jakob, Koejan Jože in Selan Frana na mesarskih stojnicah na Pogačarjevem trgu od 8—16.

Imetniki dodatnih žilskih nakaznic od št. 203.000—206.500 dobijo drobovino dopolneno, od št. 206.500—207.500 pa popolno.

Cena drobovine je sledeča: jeter, ledvice, arce — 22 lir, gobel, vranica — 16 lir, pljuča in vampi — 14 lir kg.

Nakazilo vina

Gostinski obrati in točilnice vina v občinah Ljubljana, Brezovica, Dobrava, Dobrunje, Ježica, Log, Polje in Rudnik, ki za mesec november niso nabavili vina ali vermuta in so povsem brez alkoholnih pijač, prejmejo v aredu, 13. decembra, nakupnice za vino, in sicer za obrate z začetno črko Č, D in E.

Nakupnice deli »Preved«, Novi trg 4.III., soba 20 a.

Kdor pride po nakupnico, mora predložiti register za sojenje alkoholnih pijač dotičnega obrata.

Vsem lastnikom konjske vprege

Pokrajinska uprava razglša: Po odredbi nemškega svetovalca bodo dobili od 18. decembra 1944 dalje lastniki konjskih vpreg pozive za izvrševanje voženj izključno le od urada za civilno motorizacijo — Transportni odsek (Ulica 3. maja, hiš. št. 3, tel. 2588-89). Zadevna pojasnila se dobijo istotam.

Pozive za vožnje ne izdajo torej od tega dne dalje več Združenje industrijcev in obrtnikov, odsek za obrtništvo niti Mestno županstvo niti katerikoli drugi urad.

Varčujte z vodo!

v tržnem nadzorstvu kot vođa tržne straže je l. 1928 bil po polnih letih službovanja upokojen. 1. maja letos je praznovati skupaj s svojo ženo Marijo tudi 30-letnico, odkar živita v srečnem zakonu. Bog dal jubileju dočakati v sreči in zadovoljstvu še več letih jubilejev in zlato poroko na vrh!

NOVI GROBOVI

† Matija Poniž. Umril je v zavodu sv. Jožefa g. Matija Poniž, preglednik fin. kontrole v pok. Pogreb bo 13. t. m. ob 3 popoldne iz Zal. kapelice sv. Frančiška. Sv. maša se bo darovala pri Sreč Jezusovem. N. p. v. m!

nimi štiti med tem in vsem onim, kar je za proletarce pripravljeno kot delež za novi napredek.

To so v glavnem misli Čapkovga eseja, ki je zdaj izšel v posebnih brošuri pod zgornjim naslovom.

Kot uvod v ta esej pa je dr. Tiše Debeljak, dober poznavalec češke književnosti, napisal poseben članek o Karlu Čapku kot svetovni pisateljski osebnosti. Poleg Borkovih oznak v Ljubljanskem zvonu je to najdaljši pa tudi najpopolnejši esej o tem zanimivem češkem pisatelju, ki je pod bišvo republiko predstavljaval glavnega pisatelja države ter je bil nekakšen »dvorni literat« bivšega predsednika Masaryka. Prav kot predstavnik bivše češke demokratičnosti je našel najširši odmev po vsem svetu, saj so njegove utopične in časovno aktualne drame zanimali ljudi po vseh svetovnih kontinentih. Da bi tudi preprostejši ljudje mogli prav oceniti pomen Čapkov protikomunistične izjave, zato je takšen pregled njegovega dela in duha potreben. Zanimal pa bo tudi Debeljakov esej tudi izobražence, saj je bila pri nas Čapkova osebnost poznana večinoma zelo enostransko, gledana in ocenjena vedno le z očali bivše češke propagande, ki je forsirala večinoma takšna njegova dela, ki so bila fascinirajoča po zamisli, važna, idejno manj vredna pa po umetniški plati. Debeljak postavlja Čapka kot pragmatista, realista in liberalnega demokrata ob Durycha kot pisatelja »z drugega brega«, izrazitega absolutista, protireformatorsko načelnega agresivnega katoličana. Iz tega nasprotja izhaja v svoji študiji, na kar pada na podlagi

Ne klónimo!

Svoboda zlata — ali rdeča smrt! Tiran preti je streti mirni rod, Okove sužnjev je skoval v temini, Trepel bil bratu v strašni bolečini, Nizkотно je pripravil rodu pot. Iskal je muke: rop, požig, umor, Krvi se lastnih je ljudi napil. Užuhal ni rod, vnel je le upor.

Dijala je druhal kot rdeče morje. Ustavil kdo bo smrtonosni val? Štrelča zvezda lije kri v ozorje, A lje svoboda je? V objemu skale? Nikjer miru, povsod plameni, kri, Ubogi narod naj molče trpi?

Mogočno je zaplaval slovenski prapor, E dina luč, ki poleg križa sveti. Naprej Si klice čul, sovragi kleti Iščo krvi, naj v krvi bodo zmletli Črnomelj, Krájina, Metlika, Križ: Arkadam lepših dni gremó nasproti! Ne, nisi pal! Tvoj duh bo v boju z nami

In sila tvoja gnala nam peroti! Ne klónimo, vemó, da nismo sami: Umrli si, da večno v nas živiš!

Domobranec Peterka Odon.

NOVA MLADINSKA KNJIGA

Šopek Andersenovih pravljic

Poslovenil Miklavž Kurel. Ilustrirala Marija Vogelnikova. 221 strani. Eleg. vezano lir 80.—.

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Pred škofijo 5 — Miklošičeva c. 5

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Ureditev plač magistratnim uslužbencem

V osnutku proračuna mestne občine Ljubljanske za leto 1945 so osebni izdatki za vse aktivne mestne uslužbenec navedeni z zneskom 16.367.047 lir. Vseh aktivnih uslužbencev je sedaj 581. Po proračunu bi prišlo na vsakega povprečno okoli 28.170 lir. V proračun je vnesena tudi vsota 3.275.410 lir za ureditev in zvišanje prejemkov magistratnim uslužbencem. Sedaj med vojno so bili prejemki že dvakrat urejeni, prvič s 43% no, drugič s 30% no draginjsko doklado. Omenjeni znesek je postavljen v proračun za določitev novih draginjskih doklad.

Ljubljana je močno narasla

Zaradi deževja — tudi lani ob tem času je močno deževalo — je Ljubljana z vsemi pritoki močno narasla in se je na Barju na mnogih krajih razlila čez bregove po travnikih. Posebno naglo je začela naraščati preteklo soboto po petkovi hudi noči nevihti, ki je bila spremljana z bliskom in gromom. V nedeljo in ponedeljek je Ljubljana nato upadala, a sedaj spet narašča. Na Špiči je že narasla z 50 cm nad normalo.

Zanimiva nepremičninska rubežen

Mestni magistrat je lani junija določil, da mora neka posestnica v Trnovem v določenem roku odpraviti vse kričeče higienske nedostatke pri svoji hiši. Slo je v prvi vrsti za modernizacijo stranišča in za ureditev gnojšča. Posestnica magistratnega ukaza ni upoštevala, tako da je magistrat odredil politično rubežen in določil za vse s stroški rubežni vred znesek 50.000 lir. Ta denar bi zadoščal, da bi se prisilno odpravili vsi higienski nedostatki. Za vse stroške se je sedaj mestna občina Ljubljanska vknjižila na posestvo dotične posestnice v Trnovem. Trmoglavost ni na mestu, kajti dostikrat je združena z velikimi in nepotrebnimi stroški.

Zaradi tatvine perila 1 leto robije

Letos 9. novembra je neznan človek vdrl v neko stanovanje v Hotimirovi ulici. Iz odprte spalnice je tat

Drobne novice

Stolna kongregacija akademskih izobraženkov danes, v aredu, 13. t. m., ob 17. pridite vas!

Kongregacija učiteljev in kongregacija gospodincev pri sv. Jožefu vabita svoje članice, da se udeležijo sv. maše za pok. učiteljsko gđ. Ivo Hakovec, ki bo darovana v kongregacijski kapeli v četrtek, 14. t. m., ob 6.30.

Za obletnico smrti za pok. urednikom »Slovenec« G. Cenčičem Viktorjem bo sv. maša zadušnica v četrtek, 14. t. m., ob 7 pri sv. Petru.

Odpor »Društva prijateljev pravne fakultete« prosi vse člane, naj odstopijo društvu brezplačno ali proti plačilu letnik XVI.1939-40 Zbornika znanstvenih razprav. Ta letnik je razprodan. Zato pravna fakulteta ne more več razpečevati kompleto Zbornika niti jih zamenjavati s drugimi znanstvenimi deli. Kdor želi letnik 1939-40 odstopiti društvu, naj ga izroči nabiralcu članarine ali društvu (pisarna pravne fakultete, univerza II, nadstropje, levo).

Društvu slepih sta darovala g. L. V. namesto evcija na grob blagopokojne ge. Mele Jelačin 100 lir ter g. B. C. v počastitev spomina leto gospe tudi 100 lir. Plemeniti darovalcem izreka odbor tudi v imenu podpirancev najopolejšo zahvalo.

Društvu slepih je daroval g. Aleš Topolovec v počastitev spomina blagopokojne ge. Marije Primšar 250 lir. Plemenitemu darovalcu izreka odbor tudi v imenu podpiranlih najopolejšo zahvalo.

Dr. Engelmann-Ridovec Duša je odprla privatno prakso v bivši dr. Forenčakovi ordinaciji, Gajeva 3.III. Ordinari od 14—16.

Gledališki koledarček za leto 1945 je v prodaji v Operi pri biljeterjih in pri blagajni, v knjigarnah in vseh večjih trafikah. Učitelji — povelj Prihodnja pevska valja bo v aredu, 13. t. m., po 19 v Glasbeni Matici, — Pevovodja.

odnesel mnogo moškega perila in zapestno zlato uro, vse v skupni vrednosti 18.000 lir. Policija je tatu izsledila v osebi že večkrat zaradi tatvine kaznovanega, samskega delavca Lojzeta Jakliča. Ta je vlom priznal, zanimal je samo, da bi si bil prilastil tudi zlato uro. Pred malim kazenskim senatom je bil Lojze Jaklič zaradi zločinstva tatvine moškega perila in zlate ure obsojen na 1 leto robije.

Zaradi premoga 3 mesece strogega zapore

Pred malim kazenskim senatom je bil mizarski pomočnik Anton K. obsojen zaradi poskušene tatvine premoga na 3 mesece strogega zapore, pogojno za 1 leto. Obsojeni K. je letos 11. novembra vzel na kolodvoru v Grosuplju 25 kg premoga, last železnice uprave. Pri tatvini je bil zasaden od postajenačelnika in je moral premog železnici vrniti. K. doslej še ni bil kaznovan.

Posesne spremembe

Samojlov Vladimir, posestnik v Ljubljani, Aljaževa ulica 45, je prodal Neži Bevečevi, zasebnici v Ljubljani, Sv. Petra cesta 74, travniško parcelo št. 923 k. o. Štepanja vas v izmeri 656 m² za 100.000 lir. — Matjan Franciška, posestnica v Zgornji Siski, Vodnikova cesta 77, je prodala Antonu Ovnu, posestniku in trgovcu v Ljubljani, travniško parcelo št. 1842 kat. občina Zgor. Siska v izmeri 1073 m² za 241.875 lir. — Plautz Olga pl. Kellersfeld, posestnica v Ljubljani, Stari trg 30, je prodala Franu Dularju, posestniku in mesarskemu mojstru v Ljubljani, Mandelčeva ulica 2, travniški parceli št. 1163/123 in št. 1163/124 k. o. Vič v skupni izmeri 908 m² za 56.000 lir.

Kislo zelje in kisla repa

Prevod je začel prodajati na živilskem trgu kislo zelje. V ponedeljek so ga prodajale branjevke ob vogalu Mahrove hiše in Kopitarjeve ulice. Tam je bilo več srednjih kadi zelja na prodaj. Na živilskem trgu so Krakovčanke in Trnovčanke prodajale kislo repo. Kislo zelje so prodajali tudi na drugih krajih. Povsod je bilo veliko kupovalov. Na trgu je veliko povpraševanje po čebuli. Kakor zatrjujejo, je prispela v Ljubljano večja pošiljka italijanske čebule, ki jo bodo v kratkem prodajali na trgu na drobno in na družinske nakaznice.

Obsojena zaradi soli in kvasa

Pred sodnika-podpina pri posebnem sodišču za javno varnost je stopila postarna žena. Boječe se je ozirala po dvorani. Sodnik kratko: »Ste tihotapili iz Trsta sol in kvas?« Ženska je začela tožiti, da si mora na kak način pomagati, ker ji je mož-železnikar umrl, dobiva le malo podpore in se preživlja na razne načine. Priznala je, da je v Trstu zamenjala maslo in jajčka za sol in kvas. Za 1 kg masla je dobila v Trstu 20 kg soli, za jajčka pa kvas. Ženska Reza je bila obsojena na 1000 lir denarne kazni ali na 17 dni zapore, ker je tihotapila sol in kvas.

Nesreče in poškodbe

Na Zaloški cesti v bližini železnicega križišča se je v ponedeljek zjutraj primerila huda nesreča. Neznani avto je podrl na tla in povzročil ženo ključavničarskega pomočnika, 64-letno Francisko Ferkovo, stanujočo na Zaloški cesti št. 207. Avto ji je zdrobil obe nogi. Hitro je bila prepeljana v splošno bolnišnico. — V nedeljo okoli 20.15 se je vozil na šišenski tramvajski progi na Celovski cesti št. 130 stanujoči ravnatelj v pokoji in bivši občinski svetovalec Fran Orehek. Potisnjen je bil med vožnjo iz tramvaja in je pri šišenski cerkvi padel na cesto. Pri padcu je g. Orehek dobil hude poškodbe na glavi. Prepeljan je bil v bolnišnico.

KULTURNI OBZORNIK

Karel Čapek:

Zakaj nisem komunist?

Izšla je na 24 straneh knjižica, v kateri je ponatisnjen znani feljton češkega pisatelja Karla Čapka: Zakaj nisem komunist? ki ga je že svoj čas prinesel v prevodu »Slovenec« d. m. Ze tedaj je bila splošna sodba, da je to eden najboljših člankov proti komunizmu ter si ga je mnogo ljudi izrezalo in shranilo. Nujno potrebno je bilo, da ta Čapkov članek izide v posebni brošuri, kajti Čapek se v svojem feljtonu kot pravi demokrat muči, da bi razumel komunizem in da bi ga pred svojo vestjo mogel opravičiti, saj spada v tisto vrsto izobražencev, ki hočejo vse razumeti in vse odpuščati. Toda le pri komunizmu ne more razumeti njegovega nauka, še manj seveda, da bi kot človeška osebnost mogel verovati vanj. Čapek je mojster v tem, da rad gleda vsako stvar ravno z nasprotnega stališča, kot se pojmuje navadno, zato se je tudi v tem članku po-

stavil ravno v imenu trpečega človeštva in proletariata proti komunizmu, ki pravi, da osvobaja proletariata in teži budo na zemlji. Spoznal je Čapek do dna, da komunizmu ne gre zato, da bi ublažil budo, ne gre mu za »pomoč človeštvu« temveč za »moč« za vlado nad človeštvom, za kar naj mu služijo proletariata kot orodje, kot lestevica. Komunizem uničuje družabni red, ne pa družabnega nereda, ki ga ustvarja po programu. Zato je komunizem po programu pesimističen, vse gleda črno, tudi tam, kjer je lepota in sreča, to pa zato, da vzgaja nezadovoljne ljudi in jih pripravlja »za revolucijo«. V tem je naravnost nečloveški, in tem potvarjanju sveta in v teh praznih objubah raja na zemlji. Tudi odbija, čeprav bistvena sila komunizma, ki je — zavist, sovražstvo, načelno nezaupanje v človeka. Današnja družba pa ne potrebuje sovražstva, temveč dobre volje, sloge in sporazuma. Vprašanje nasilja pa je bilo najvažnejše, kajti — le ropar in demagog nista sentimentalna, to se pravi, ne sočustvujeta s človeško budo in sočlovekom. Zato mu je komunizem »na široko zasnovan poskus za mednarodni nesporazum« ter v imenu proletarcev obfožuje komuniste in razumnike, da so z goljufivimi nadami v krasoto revolucije ločili proletarce od vseh drugih soljudi, z naslednjimi besedami: »Komunizem postavlja pregrado med nami in med svetom; tega pa ste krivi vi, komunisti in razumniki, ki stojite s kričečo barva-

Kaj je novega pri naših sosedih?

S Koroškega

Zapisiga v Prevaljah. V strankinem domu v Prevaljah je član stranke Glant-echnig zapiseval prevaljske Volkstur-movce. Ob tej priliki je domača mladina zveza zapela domoljubne pesmi in jih spremljala z godali.

Na vzhodnem bojišču sta padla deset-niki Kurt Zagajšek iz Celovca in grenadir Frane Mahorka iz Radentheina na Ko-roškem.

S Spodnje Stajerskega

V Preboldu v Savinjski dolini so 12. novembra 1944 izročili svojemu namenu posebno pokopališče junakov. Krajevni vodja in župan Schellaufer se je z lepimi besedami spominjal ob tej priliki vseh domačih padlih tovarišev.

Na ogradnem bojišču je padel gorski lovec Edvard Zumer iz Celja. 70 letnico rojstva je te dni obhajal hotelski ravnatelj Jörg Pomprein, ki

je sin ustanovitelja mariborskega ho-tela »Nadvojvoda Johann«.

Smrt znanega Celjana. V krajevni sku-pini Celje-Ostrožno je umrl zaradi srčne kapi znani celjski carinik in odlikovaneec Fric Sotona, ki so ga slovesno pokopali na celjskem pokopališču.

12 Hrvaške

Položaj na hrvaških bojiščih. »Glas Primorja« z dne 9. decembra objavlja naslednji pregled stanja hrvaškega boji-šča dne 8. decembra: »V Sremsu so se razvile srdite borbe. V donavski nižini ni večjih vojaških nastopov. Tudi na Drini ni bojev večjega obsega. V bližini Iloka je uničen nek sovražni polk. Na področju Knina se je razvila srdita bit-ka, v katero posega posebno obojestransko topništvo. Nasprotnik je utrpel hude izgube. Tudi v dolini Neretve divjajo hudi boji. V okolici Plaskoga so se prav tako razvile ogorčeni boji, v katerih so imeli tolovaji hude izgube v ljudeh in vojnem materialu. Hrvaške vojne enote so pri tem ujele 98 tolovajev ter zaple-nile mnogo streliva. Zivahnější boji so tudi v okolici Križevcev. Tudi tu so imeli tolovaji hude izgube. 6. decembra so tolovaji napadli oporišča pri Banjaluki ter so imeli pri tem obšutne izgube v ljudeh in vojaškem materialu. Težko ranjenih je bilo 81 tolovajev, ujetih pa 19.«

Obisk v Nemčiji. Na povabilo vodstva Hitlerjugend je obiskalo vodstvo hrvaške ustaške mladine Nemški Reich ter si je ogledalo vse ustanove nemške mladinske organizacije.

Spori med Srbskimi in hrvaškimi tolo-vaji. »Glas Primorja« poroča, da je pri-šlo na področju Virovitice do večjih ne-sporazumov med Srbskimi in hrvaškimi tolovaji. Srbški tolovaji baže obtožujejo hrvaške tolovaje, da so jih izdali ter jim dajali tudi zastrupljeno hrano.

Sport

Boks za vojake na Taboru

Boksarji, ki so se borili na sobotni pri-reditvi v kinu Unionu, so v nedeljo popol-dne nastopili na vojaški prireditvi na Ta-boru.

Velika dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotlička. Vsega je nastopilo osem parov. Rezultati so bili naslednji:

Kot prvi par sta nastopila naraščajnika Rom in Vilnik. Slednji je tudi tokrat zma-gal po točkah.

V drugem nastopu sta se pomerila Je-seničan Pristov in Eisenreich. Eisenreich je pokazal izvrstno tehnično znanje in je svojoega nasprotnika skoraj položil na deske.

V tretjem nastopu sta nastopila ljub-ljanski Škafar in Celovčan Mayer. Škafar je bil tokrat premočen in je položil svojoega nasprotnika že v drugem kolu s k. o.

Smolej in Koprivnik sta se pomerila kot naslednji par. Zmagal je boljši Smolej.

Vojak SS Suppers je nastopil v nasled-nji borbi proti Majniku, kateremu je že trda predla. V zadnjem kolu je Majnik toliko iz-boljšal stanje točk, da je ob koncu ostala borba neodločena.

V naslednjem srečanju sta nastopila Vol-kiš in vojak SS Weglehner. Zmagal je sled-nji po točkah.

Mladinska tekmovalca Rom in Lučevnik sta pokazala lepo znanje. Borba je konča-la neodločeno.

V zadnjem srečanju je nastopil proti od-lženemu Zupanu vojak orožja SS Augustin iz Berlina. Zupan ima 69. Augustin pa 79 kilogramov. Zupan je bil tokrat v odlični formi ter je zmago s k. o. tudi zaslužil.

Nedeljski nastopi so dali torej kar dve zmagi s k. o. in dva neodločena izida. Bor-be so bile pri nedeljskem nastopu mnogo boljše od sobotnih in obšutno je bilo na-vedušeno. Izredno se je popravil od sobote ljubljanski Škafar, član Hermosa, ki je svojoega nasprotnika položil na deske in si v drugem kolu priboril zaslužen zmago s k. o.

Obe prireditvi sta uspeli in takih na-stopov še želimo.

Pri berlinskem godnem teknu je v glavni skupini s 3 km zmagal Rehn s časom 11:21.8. V močvem tekmovalstvu pa je zmagal SO Charlottenburg pred Berliner Post-klubom.

Nemško nogometno prvenstvo. Nemški nogometni prvak SO Dresden je v nedeljo

Zaklonišča je treba zavarovati pred dimom

O priliki letalskih napadov je tre-ba večkrat izprazniti zaklonišča, ker se v njih preveč kadi. Zlasti so ljudje v zakloniščih trpeli zaradi dima tam, kjer so se razvlele fosforjeve zažigalne bom-be. Zatorej ni zadosti, če so zaklonišča tako urejena, da ne morejo vanje drobci bomb in da se ne porušijo, ampak mo-rajo biti zavarovana tudi epričo dima. Povsod je treba vse zagatiti, kjer koli bi utegnil priti dim v zaklonišče, vse razpoke in luknje. Ker primanjkuje te-ga in onega, si potrebno mašilo oz. klej sami naredimo in sicer takole: nekaj ča-sopisov raztrgamo na majhne kosce, jih damo v skledo in prilijemo vode. Nato začnemo papir gneti, da nastane gosta kaša: to je najboljšo sredstvo za zaga-tenje slehernih razpok in odprtini! — V mnogih zakloniščih vidimo tudi zaklopke dimnikov, ki na vsak način niso nepro-pustne za dim. Seveda bi rekli, da bo šel dim skozi dimnik — toda, če se dimnik poškoduje ali poruši? Tudi v tem primeru imejmo več plasti časopis-nega papirja, ki s njim prelepimo vsa mesta, ki propuščajo dim. Če so okna v zaklonišču zabita z žebli, je treba vs-reže zagatiti, in pri vratih prav tako.

(Po »Tagespost«)

Gotovo imate stvari, katere moreš pogrešati. Daruj jih za božično obdaritev Zimske pomoči!

POIZVEDOVANJA

Na praznik, 8. decembra, te ob 17 v fran-čiškanski dvorani v prvi vrsti nekdo po-motoma zamenjal dežnik. Oseba, ki se je zmotila, naj prinese dežnik nazaj v Ciga-retovo ulico 1-III., levo, kjer dobi potem svoj dežnik.

Izgubil tekmo proti draždanškemu klubu Sudwest s 0:2. S tem je doživel svoj prvi poraz v letošnjem tekmovalstvu.

V dunajskem prvenstvu je prvak Rapid v slabi igri z Admiru igral neodločeno 2:2. Vienna je zmagala Floridsdorf s 5:2. FC Wien je premagal Austria s 1:0. WAC pa je zmagal nad Oberlaum s 3:1. Stanje v tabeli: jesenski prvak je Rapid, ki ima 13:3 točk, Wacker 14:4, Floridsdorfer AC 11:7 in Vienna 11:5.

Allan Frank je padel za domovino. Od-ličen igralce Führta Frank je padel na vzhodnem bojišču. Večkrat je igral tudi v državnem predstavnstvu. V tekmi proti Švicl leta 1929 je sam zabil štiri gola. Tek-ma je končala s 7:1. Uspešen je bil tudi v Torinu, kjer je zmagala Nemčija nad Ita-lijo s 2:1.

V madžarskem nogometnem prvenstvu so spet zmagali favoriti. Ferencvaros je od-pravil svojoega nasprotnika s 5:0. Újpest je porazil Cestno železnico s 5:1. Gamma je porazila Kispest s 6:1, Elektromos pa Szent-lorinci kar s 10:1.

V hamburškem godnem teknu zadnje ne-delje je zmagal Schlunkel v času 6:42,6 min. Proga je bila dolga 2,5 km.

Ali ste že iskali predmete, katere boste darovali za božično obdaritev Zimske pomoči?

KINO »SLOGA« 12-30
Prekrasen glasbeni film
»TVOJE JE MOJE SRCE«
Benjamin Gligi Theo Lingen
Paul Kemp.
Predstave ob 16 in 18

KINO »UNION« 12-31
Zena spada k možu!
»GOSPA SILVELINA«
Heinrich George, Maria Tasmady, Carla Rust, Paul Richter
Predstave ob 16 in 18

KINO »MATIC« 12-41
Vroča kot plamen je...
»CIGANSKA LJUBEZEN«
s Attilo Hörbiger, Heidemarie Hatthayer
Predstave ob 16 in 18

MALI OGLASI

Kupimo
POZORI
Kupujemo vrste in vse tekstilne odpadke ter sušilnice po najvišji ce-ni. »GIBENC« Alojzij, Galisova nabrežja 36, Ljubljana.

Službe
dobe
SLUGA
za vsa dela se sprej-me v stalno službo. Naslov v upravi »SI.« pod št. 10863. (b)

Službe
iščeio
SOBARICO
sprejeto v pošteno sprejeto takoj v dobro in stalno službo hotel »Belvedere«, Ljubljana.

KUHARICA
samostojna, ki opravlja tudi drugo hišno dela išče službo. Po-slabše na upravo »SI.« pod »Samostojna«, 10828. (b)

Kolesa
MOSKO KOLO
znanke »Forped« — prodam, Naslov v upr. »SI.« pod št. 10877. (i)

Poizvedbe
4 KLJUČE
na obroču sem zga-bila 8. t. m. od stol-nice do frančiškanev. Najdite! naj jih odda proti nagradi v upra-vi »Slovenca«. (i)

KONJA
prama, stara 14-15 let, dobrega za vojni-prodam. Poizve se Ljubljana, Vodnikova cesta 137. (i)

DOLENJCI POZORI!
Prodajam suknjič (tre-kelce) za srednje veli-ko osebo. Florjanska ul. 27/II. Rogelj. (i)

2 POSTELJI
Himnistični in nočni-mi omaričami, rablje-no, poceni prodam. — Beljaska ul. 34, Šiška. (i)

MOSKE HLACE
črne, volnene, nove, predvojno blago, pro-dam. — Zelenikarjeva ulica 14. (i)

ZIMSKA SUKNJA
temnomodra za vitko manjšo postavo pro-dam ali delno zame-njam. Krakovski na-sip 26, pritičje, levo. (i)

Sobe
oddalo
OPREMIJENO SOBO
lepo, oddam s 15. dec. Naslov v upravi »SI.« pod št. 10887. (i)

ZGUBIL SEM
sivo volneno rokavico (palčnik) levo, verjet-no v tramvaju od ko-lizeja do gostilne Ker-sič. Najdite! naj jo odda proti nagradi v slašičarni Petriček. (i)

OTROSKA TORBICA
snujena, rjava, je bila najdena v pone-deljek. Dobi se pri cerkovniku v stolnici. (i)

ZAHVALA

Vsem, ki ste lajšali trpljenje v bolezi naši predragi hčerki, sestri, teti in svakinji, gospoj

MICI PERDANOVIC ROJ. URBANEC

vsem, ki ste ji poklonili krasno cvetje in ki ste darovali v do-bre namene in vsem, ki ste jo spremlili na zadnji poti, izre-kamo našo prisrčno zahvalo.

Maše zadušnice so bodo brale 18. decembra t. l. ob 8. uri v farni cerkvi sv. Petra in ob 9. uri v kapeli cerkve Mariji-nega Oznanjenja.

Rodbine:
PERDAN — URBANEC.

Mestni zaklad in podjetja v luči proračuna

Navedeni so bili že nekateri podatki iz osnutka proračuna mestne občine ljubljanske, ki nam kažejo v celotnem obsegu stanje mestnih financ. Tri knjige proračuna podajajo pravo in nazorno sliko o mestnem gospodarstvu in o upravi mestne občine ljubljanske. V prvi, naj-večji knjigi so nanašane suhoparne številke, razdeljene v posamezne panoge mestnega gospodarstva. V drugi knjigi, pravilniku o izvrševanju proračuna za leto 1945, so podane načelne in bistvene smernice za upravo občine in vodstvo občinskih financ, in v tretji knjigi, trošarinski in uvoznih tarif, so naznačeni vsi viri, iz katerih naj mestna občina ljubljanska v prihodnjem letu črpa denar za kritje svojih velikih izdatkov. V na-slednjem nekaj najvažnejših podatkov proračuna za leto 1945.

Proračun mestnega zaklada

Mestni zaklad, ki je hrbenica vsemu občinskemu gospodarstvu, izkazuje za prihodnje leto na izdatkih 72.543.613 lir, za leto 1944 pa 53.038.953 lir; na dohod-kih pa 52.924.394 lir (53.038.953 lir). To-rej primanjkljaj 10.619.219 lir. Izdatki mestnega zaklada se razdeli na poglav-ja. V oklepajih so podatki iz osnutka za leto 1944. Tako znašajo: funkcijski pri-spevek županu 120.000 lir (60.000 lir), prejemki občinskih uslužbencev 16 milio-nov 367.047 lir (9.482.130), upokojeni, vdove, miloščinariji in rentniki 3 milio-ne 636.328 (1.570.386), osebne nagrade in doklade 481.653 (568.299), posmrtnine in odpravnine, pavšalne 43.000 (43.000), so-cialnozavarovalni prispevki 1.098.840 lir (957.106), občno upravo oblastvo 4 mi-lijone 808.795 (3.364.251), protiletalska zaščitna služba 1.743.221 (538.699), oseb-na in imovinska varnost 2.437.063, gasil-ska in reševalna služba 4.352.276 (939 (tisoč 993), šolstvo 2.943.417 (1.647.224), ljudska prosveta 679.685 (419.992), fi-nančna stroka 3.548.610 (3.545.701), grad-bena stroka 15.104.095 (7.854.198), narod-no zdravje 2.072.789 (1.009.665), socialno zaščita 1.895.633 (6.356.118), občinsko gospodarstvo 1.895.633 (5.690.740), kme-tijstvo, živinoreja itd. 1.122.290 (773.903), razni izdatki 94.000 (122.563), proračun-ska rezerva 700.000 (4.394.523). **Dohodki** mestnega zaklada izkazujejo za prihod-nje leto v proračunu: občinska doklada

na državne neposredne davke 8.800.000 (6.150.000), občinske davščine, takse in pristojbine 7.647.500 (18.080.823), trošari-ne in uvoznine 19.250.000 (23.161.200), odkup osebnega dela — (lani 165.000), dohodki od imovine 2.144.878 (1.937.878), narodno zdravje 220.050 (200.050), finan-čna stroka 346.656 (363.814), rezijski pri-spevek mestnih podjetij 50.000 (1 milio-n 500.000), okrajni cestni odbor za vzdrževanje cest 1.600.000 (550.000), pri-spevek za gasilstvo in reševalno službo 1.500.000 lir (—), prispevek države k stroškom protiletalske zaščite 500.000 (—), povračila za dela mestnega cestne-ga nadzorstva 300.000 (300.000), veteri-narstvo in konjačija 9660 (12.722), razni manjši dohodki 229.026 (342.994), razni nepričakovani dohodki 150.000 (150.000) in dohodki iz prejšnjega leta 10.000.000 (—) lir.

Proračuni mestnih podjetij

Štiri glavna mestna podjetja so na-pravila osnutek proračunov, ki vsi izka-zujejo primerne primanjkljaje. Proračuni navajajo (v oklepajih za prejšnje leto):

Splošna maloželezniška družba d. d. Izdatki: 13.435.188 (12.748.133), dohodki: 10.982.736 (12.748.133). **Mestna elektrar-na.** Izdatki: 29.058.050 (22.467.875), do-hodki: 20.444.475 (22.467.875). **Mestna plinarna.** Izdatki 8.980.954 (5.910.291), dohodki: 7.342.017 (4.191.385) in mestni **vodovod:** 6.926.740 (4.191.385), dohodki 6.342.017 (4.191.385).

Proračuni mestnih zavodov in ustanov

Napoved so pod naslovom »socialni proračuni« navedeni proračuni raznih mestnih zavodov in ustanov. Ti so na-slednji: **Mestna klavirna.** Izdatki 2 milio-nov 950.949 (1.524.319), dohodki: 1 milio-n 374.149 (1.524.319). **Mestna pristava.** Izdatki: 1.627.606 (1.358.355), dohodki: 1.627.606 (1.358.355). **Mestni pogrebni za-ved** izkazuje na izdatkih in dohodkih: 1.789.324 (1.210.616). **Mestna zastavljali-ka** 283.080 (202.196). **Delavski dom** 2 mi-lijona 296.800 (1.250.500). **Mestni pre-skrbovalni urad** 27.117.030 (14.500.000). **Iid.** — Celotni proračuni mestnih zavo-dov in ustanov izkazujejo na izdatkih 38.758.016 (22.425.366) in na dohodkih 37.541.216 (22.425.368) lir.

Naznanila ljubljanskih prireditev

Operno gledališče

Opera:

Otroci, ki se sodelovali lani pri mladinski opereti »Princeza in smajo, naj se sodelj-vo javijo v Operi v aredu, 13. t. m., med 10 in 11 ali pa med 15 in 19.

Drama:

Sreda, 13. decembra, ob 16.30: »Matiček se ženil. Red Sreda.

Četrtek, 14. decembra, ob 16.30: »Marija Stasari. Red B.

Naslednja premiera dramskega reperto-erja v režiji prof. Sesta bo četrka veseloigra Fr. Ka. Svoboda »Poslednji moč.

Linhart »Matiček se ženil. Osebe: baron Naletel — Korošec, Rozala, njegova gospa — Puglijeva, Matiček, graščinski vrtnar — Sever, Nelka, hišna — Svetelova, Tonček, študent na vakancah — Ankin, Zmešnjava, ajdovak na deželi — Lipah, Žužek, graščin-ski tajnik — Raztresen, Budalo, njegov pi-sar — Bresigar, Jerca, županova hči — Go-ljiva, Jaka, lakaj — Dolinar, Gasper, do-lavec — Blaž. Igra se na gradu na Goren-skem blizu vasl. Sodeluje Prevorkov kvin-ter. Režiser dr. M. Pavlovčič, scena arh. V. Gajšek, kostumi D. Kačerjeva, glasba J. Osana.

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 13. december:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji koncert, vmes 7.30 Poročila v slovenščini — 9 Poročila v nemščini — 13 Napoved spo-reda, nato glasba za premor, vmes 12.30 Poročila v nemščini, poročilo o položaju in poročila v slovenščini — 14 Poročila v nem-ščini — 14.10 Vaskemu nekaj — 15 Prenos osrednjega nemškega sporeda — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Otroška ura, otroške pesmi poje Renika Lipušček, basodilo Maša Slavčeva, pri klavirju V. Ivanšek — 17.45 Trio Trnovo — 18.15 Večerni svenovci — 19 Slovenske napove poja tretet sester Dobrškovič — 19.30 Poročila v slo-venščini — 19.45 Prenos predavanja — 20 Poročila v nemščini — 20.15 »Pesem čarov-nice«, izvaja filharmonični orkester v Ber-linu pod vodstvom Maksa von Schillinga, govori Ludvik Wüllner — 21 To uro tebi posvetim — 22 Poročila v nemščini, napoved sporeda — 22.15 Glasba pred polnočjo.

Varčujte z elektriko!

GUNNAR GUNNARSSON:

NA BREGU ŽIVLJENJA

Roman 78

Slednjič je bil vse izprašal — razen sedlarja in ženske krog čebrov na obali. Težko se je premagal, da je stopil še k njim. Pa si je dejal, da bi nemara te ženske lahko kaj vedele. Vse so se zazrle vanj, ko je prišel. V njih pogledih je bilo nekakšno radovedno raziskavanje, neko neprijetno otipa-vanje. Čim se je približal, je njih živ-ljavno pomenkovanje takoj povsem utihnilo.

»Mogoče ste kaj Blido videli?« je vprašal ženske pri prvem čebri, ki je prišel od njega. Ženske niso kaj odgo-vorile, le delati so prenehale in so pogledavale druga drugo in spet žup-nika, ki je nemirno čakal na odgovor. Skladiščnik Sali, ki je iz enega od skladišč nadzoroval ženske, je takoj opazil, da se je delo zataknilo. Ker pa je zagledal župnika zraven, jih ni ho-tel kaj nahuiliti. »Jo bodo že izkupile — lenobe, stare!«

Ko župnik ni precej dobil odgovo-ra, je vprašanje ponovil. Zdelo se mu je, da je ženskam z obraza videti, da nekaj vedo — in neka drhteča bojazn

je bila v vprašanju, ko ga je moral ponoviti.

In potem so ženske leno in počasi odgovarjale:

Kajpa, kajpa, videlo so oba otroka — njegovo hčer Blido in Finnurjevoga Sölviya. Ko so šle ob dvanajstih do-mov h kosilu, sta šla otroka po na-brežju, da, po nabrežju, saj sta itak zmeraj skupaj hodila, — potem ju ni-šo več videli... »Sta že kaj skupaj imele?« je ena dodala — in pogledi, ki so venomer begali sem in tja, so namigavali na nekaj, česar niso ho-tele izreči. Tudi glasovi so bili taki, da je Sero Sturlo spreletela groza po hrbtu.

Dvignil je klubok, se brž poslovil in šel nazaj. Skoraj prepričan je bil, da se je za njim oglasila neka pesem, ki jo je bil danes že slišal — in re-fren: »Da, da, takšno božje jag-nje...« pa saj lahko, da se moti... Pesek je škripal pod njegovimi nagli-mi stopinjami in zdaj je slišal le še bučanje valov. Hudo bučanje in škri-panje peska sta mu povečala grozo,

pozabil je, da ga sledijo pozorni po-gladi, in je začel teči. In privraket se je v tej grozi spomnil Boga, ali bolje: uganodval je opazil, da je prav tiho vzdihoval predse:

»Moj Bog... moj Bog...«

In to je venomer ponavljal, le da je zdaj, ko se je tega zavedel, začel vzdihovati: »Oh, moj Bog, oh, moj Bog...«

A med besede te ponižne prošnje je zadonel s trdim glasom: »Saj se ne upaš...«

Nato spet ponižno in skrušeno: »Oh, moj Bog — oh, moj Bog...«

Prišel je do naslednje čeri in je tako naglo stekel po strmi poti na-vkreber, da mu je pošla sapa in je moral obstati, da je mogel dihati. Na-to je šel hitro dalje — in je le tako mimogrede pokukal v mali, globoki zaliv. Prvi hip ni njegovo pozornost zalič posebnega priklenilo nase tam spodaj. Že je hotel iti naprej in je bilo, ko da bi se njegovi očesni živi spomnili nekega pojavy, ki ga prej niso bili povsem zajeli. — Bil je ne-kakšen nejasen občutek, ko da bi bilo nekaj posebnega tam spodaj na robu pen pri čeri, na drugi strani za-liva.

»Samo malo haloge,« se je nehoti pomiril, a se je vendarle ozrl tjakaj. Obstal je — ostrmel — se začel tresti in so spet ozrl proč... »Tista gruča

tam, ki jo venomer obliva voda...«

»Ah, ne,« si je dejal glasno. »Samo malo haloge...«

Pa je vendarle stopil dol po etezi, ki je vodila k zalivu, in je izkoristil okoliščino, da je bila steza tako str-ma, da se spotoma ni ozrl tjakaj.

Takrat pa, ko je stopal po stezi navzdol, ves čas tako, da se ni tja ozrl, in še preden je kaj zares videl, ga je zgrabila resničnost — strahotna resničnost.

»Moj Bog, moj Bog,« je zamrmral z zastrtim glasom, in zdaj je skoraj zaprl oči. Opotekal se je dalje, padel na tla in zdrcal nizdol po zadnjem koncu poti. Trudoma je vstal, komaj je vlekel noge za seboj po pesku in se se ni upal dvigniti oči.

»Moj Bog — moj Bog...«

Pa čeprav je šel še tako počasi, njegove opotekajoče se noge so ga vendarle nesle bliže in bliže...

Nato je mahoma obstal... Tu, prav pred njegovimi nogami... Stal je tiho, nepremično — skoraj ni imel moči, da bi bil mogel gledati. Pa je le videl... Obe glavi sta tako medlo ležali na pesku, tik ob robu pen. Le Sölvijsve oči so bile odprte... Z ro-kami sta se oprijemala obleke drug drugega. Trupli sta bili malo zaviti v halogo — in še zmeraj so pljuskali valovi čez.

Sera Sturla je nepremično obstal. Komaj se je držal pokonci. Nekaj

blažilnih solz se mu je potočilo — potem ni bilo nobenih več. Prsi so se mu dvigale, da ga je bolelo, zakaj ihtenje se ni moglo izvit iz njih.

Ko je nekaj časa nepremično stal, se je sklonil in skušal dvigniti obe mali teliki. Pa je moral odnehati, ker ni imel toliko moči. Slednjič mu je uspelo, da ju je potegnil višje na pe-sek, tako da ju valovi niso več dose-gali. Potem se je usedel zraven na pesek. Bil je ves izčrpan, skril si je obraz v dlani in je tako obsedel. Težko je dihal. Postalo mu je slabo, da je izbljuval juho od kosila in nato še malo grenkega žolča